

Vlaams
Parlement

vergadering **C265**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 6 mei 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de relancevoorstellen van de Taskforce Cultuur en de initiatieven van het Agentschap Innoveren en Ondernemen – 3165 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Interregprogramma – 3012 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het voorzien van stageplaatsen en leerwerkplekken – 3013 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de arbeidsbemiddeling voor afgestudeerde jongeren met minder kennis en vaardigheden door corona – 3099 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het extra begeleiden van pas afgestudeerden door ondernemingen – 3141 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over Nederlands op de werkvloer – 3110 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan 'Vijf voor Taal' – 3138 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over overleg met de federale overheid over de veiligheid van de huishoudhulpen – 3137 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning voor dienstenchequemedewerkers – 3175 (2020-2021)	29

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aandachtspunten bij de vernieuwde opleidingsinstrumenten – 3139 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vernieuwde opleidingsinstrumenten die nog te weinig bekend zijn bij de Vlaamse werknemers – 3159 (2020-2021)	33
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over loontegemoetkomingen en dubbele financiering – 3142 (2020-2021)	38
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toename van het aantal burn-outs op de werkvloer en het voorstel tot invoering van een verplichte meting van de psychosociale risico's bij een bedrijf, gekoppeld aan een systeem van sancties – 3155 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdubbeling van het aantal burn-outs en initiatieven in verband met het mentaal welzijn op het werk – 3176 (2020-2021)	40
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sensibiliseren voor de verbetertrajecten inzake cybersecurity – 3125 (2020-2021)	46
VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de geschiktheid van Vlaanderen om waterstof in grote hoeveelheden te produceren – 3181 (2020-2021)	49
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de coronasteun voor foodtruckondernemers en cateraars – 3194 (2020-2021)	53
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen en de Europese Investeringsbank – 3160 (2020-2021)	57

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de relancevoorstellen van de Taskforce Cultuur en de initiatieven van het Agentschap Innoveren en Ondernemen – 3165 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Andries Gryffroy

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dank u wel, collega's, dat ik te gast mag zijn in jullie commissie, met een cultuurgerelateerde vraag. Minister, in het kader van de voorbereiding van de relance van de cultuursector werd eind vorig jaar een Taskforce Cultuur opgericht, met twee werkgroepen: een voor de korte en een voor de lange termijn. De Werkgroep Korte Termijn van deze taskforce formuleerde 25 voorstellen om de sector op korte termijn te ondersteunen en meer toekomstbestendig te maken, zowel inhoudelijk als op economisch vlak. Vanwege deze economische insteek waren ook uw kabinet en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) vertegenwoordigd in de werkgroep. We weten allemaal dat de cultuursector het afgelopen jaar enorm geleden heeft en kijken dan ook uit naar de maatregelen en hoe die precies uitgerold zullen worden, want dat blijft voor ons wat vaag.

Minister van Cultuur Jambon gaf hierover al wat verduidelijking op 22 april in de commissie Cultuur. De Vlaamse Regering heeft begin april de principiële beslissing genomen om van die 25 voorstellen de 20 voorstellen die betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheden uit te voeren. Ik citeer: "Al die twintig voorstellen zullen wij helemaal uitvoeren. Dat gaat dus over de korte termijn. We hebben al die voorstellen goedgekeurd. Wat de timing betreft, moet er op dit moment een onderscheid gemaakt worden tussen voorstellen die in de loop van de opzet van dit traject reeds tot uitvoering zijn gebracht. Er zijn er een aantal. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het extra budget voor Herstel Cultuurkredieten van Hefboom, de verlenging van de eventdeadline van de culturele activiteitenpremie en het organiseren van een derde ronde voorschot- en waarborgregeling door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Kortom, allemaal maatregelen die een positieve impact hebben op zowel activiteiten als interne werkingen deze zomer en in het najaar van 2021."

Minister, ik wil u als andere bevoegde minister hierover de volgende vragen stellen.

Wat is de concrete stand van zaken van de twintig voorstellen die door VLAIO geconcretiseerd moeten worden ?

Hoe zal de Werkgroep Korte Termijn binnen de Taskforce Cultuur hierbij betrokken worden, bijvoorbeeld voor de communicatie van deze maatregelen? Dat lijkt ons toch zeer belangrijk.

Welke andere reguliere en COVID-initiatieven hebt u als minister van Economie al genomen om de economische robuustheid en de innovatieve kracht van de cultuursector te versterken?

Het was me opgevallen dat er voor de heropening van de horecasector voorzien wordt in een zeer interessant ondersteuningsinstrument, de Vlaamse heropstartlening. Ik dacht dat die ook zou gelden voor de kleinhandel. Kan erover nagedacht worden – misschien is dat al gebeurd – om ook de Vlaamse evenementen- en cultuursector, die een heel zwaar omzet- en inkomstenverlies geleden heeft, een dergelijk instrument aan te bieden om de herstart van de sector voor te bereiden? Er mag nu al het een en het ander, met vijftig mensen in open lucht, maar daar

kan men niet van leven in de sector cultuur. Bent u bereid om dergelijke pistes te onderzoeken, samen met minister-president Jambon?

– *Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Brouwers, en welkom in deze fantastische commissie, waar het altijd supergezellig is.

Van de twintig voorstellen van de taskforce waren er zes die bij VLAIO of onder mijn bevoegdheid uitgevoerd werden. Ik zal ze aan u voorstellen.

Eerst en vooral hebben we eind 2020 de werkbaarheidscheques ook opengesteld voor het paritair comité 304, het comité voor de podiumkunsten en de muziek. Met een werkbaarheidscheque kan een Vlaamse organisatie financiële steun krijgen om de werkbaarheidsgraad in de organisatie te onderzoeken, om begeleiding en opleiding aan te kopen en arbeidsorganisatorische uitdagingen aan te pakken.

Ten tweede was er het instrument van de voorschot- en de waarborgregeling, en de vraag om een derde ronde te introduceren. Dat is ondertussen gebeurd. De derde oproep is opgestart en richt zich naar de evenementensector voor events tussen juni en 31 december. Men kon aanvragen indienen tot 3 mei, 12 uur. Er zijn 228 dossiers ingediend bij VLAIO, waarbij voor 58,6 miljoen euro aan voorschotten wordt gevraagd. We zijn nu bezig met het evalueren van de dossiers. We denken dat we met het beschikbare budget zullen toekomen om de goede dossiers te ondersteunen, maar veel hangt natuurlijk ook af van wat we de komende dagen nog verder zullen beslissen rond het exitplan.

Ten derde was er de vraag tot verlenging van beschermingsmechanisme. Intussen is het ook mogelijk om het Vlaams beschermingsmechanisme 5 aan te vragen voor de maand april. We hebben de weg vrijgemaakt voor steun in de maanden mei en juni. Daarvoor moeten we nog de goedkeuring van de Europese Commissie krijgen. Dat loopt dus ook.

Ten vierde was er de vraag om de globalisatiepremie uit te breiden naar zelfstandigen en freelancers. Het globalisatiemechanisme is ondertussen goedgekeurd door de Europese Commissie. Sinds 1 april zijn aanvragen mogelijk. Zelfstandigen zonder bijkomend personeel of freelancers hebben, net als alle anderen, toegang tot het instrument als ze voldoen aan de voorwaarden, zoals bedrijfsvoering via een vennootschap en een minimale omzet van 450.000 euro over de laatste drie kwartalen van 2020. Dat globalisatiemechanisme is een steuninstrument binnen de Europese tijdelijke kaderregeling. Het coronaglobalisatiemechanisme valt dus onder het artikel 3.12 van die kaderregeling, zijnde steun voor niet gedekte vaste kosten. Dat betreft dan het verlies vóór aftrek van de belastingen, volgens code 9903 van de jaarrekening. Het is dus noodzakelijk om een jaarrekening in te dienen bij de Nationale Bank om de voorwaarden, maar ook de omvang van de steun te beoordelen. Aangezien eenmanszaken geen jaarrekeningen moeten indienen, komen ze dus niet in aanmerking voor dat globalisatiemechanisme. Ik geef hiermee eigenlijk onbedoeld ook al mijn appreciatie met betrekking tot het verzoekschrift dat later op de dag ook nog in deze commissie zal worden behandeld. Er zijn wat technische beperkingen.

Ten vijfde waren er de kmo-groeisubsidie en de kmo-portefeuille. Dan gaat het over de verruiming van de NACE-codes (Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes), onder andere voor uitvoerende en scheppende kunstenaars. Ik voel mij trouwens soms ook een scheppende kunstenaar. Intussen is er een ministerieel besluit opgesteld dat een positief advies

van de Inspectie van Financiën heeft ontvangen, zodat we nu het advies van de Raad van State kunnen vragen.

Collega Brouwers, ten zesde ging het over het meer kenbaar maken bij de creatieve en culturele sector van de bestaande instrumenten van Participatie-Maatschappij Vlaanderen (PMV) en VLAIO. Het zijn Flanders DC en Cultuurloket die die taak op zich nemen. We hebben ook al een aantal overleggen gehad daarover, omdat we inderdaad hebben gezien dat onze instrumenten niet zo goed bekend zijn in de sector, terwijl men er daarvan ook kan gebruikmaken.

Dat zijn de zes zaken die betrekking hadden op mijn bevoegdheden. We zullen nu met de minister-president bekijken hoe de communicatie verder zal verlopen.

Uiteraard zijn er al heel wat initiatieven geweest om zelfstandigen en ondernemingen te ondersteunen. Naast de directe steunmaatregelen, zoals het Vlaams beschermingsmechanisme, en de financieringsmaatregelen, zoals de garantieregeling van PMV/z, zijn in Vlaanderen voor die sectoren ook diverse specifieke maatregelen gecreëerd en andere maatregelen versoepeld. Je hebt 'Flanders is a Festival', de handelshuurlening, het terugbetaalbaar voorschot, het herstel van de Cultuurekredieten, de cultuurcoronapremie en de culturele activiteitenpremie. Dat is dus een hele serie. Ook is er het garantiefonds voor de audiovisuele sector, de soepele toegang tot de kunstenaarswerkloosheid, Screen Flanders, het relanceplan voor de mediasector, het noodfonds. Ik som nog eens op wat we allemaal hebben gedaan, maar ik heb specifiek ingezoomd op die zes voorstellen.

Dan is er uw laatste vraag, over de heropeningen. VLAIO heeft het wettelijk kader van de heropstartlening uitgetekend. Na de aanmelding bij Europa is het besluit van de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 30 april. De lening zal naar verwachting vanaf 31 mei kunnen worden aangevraagd via de applicatie van VLAIO. Er is geen sectorbeperking voor de heropstartlening, dus de eventsector en de cultuurorganisaties kunnen ervan gebruikmaken. Ik heb maandag een uitgebreid overleg hierover gehad met de eventsector. Ze zeggen dat het voor hen, omdat ze zoveel ketens hebben, misschien minder nuttig is. Ze zijn wel heel blij dat het opengesteld wordt. We zullen elkaar op de hoogte houden om te zien op welke manier er gebeurlijk gebruik van kan worden gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw interessant antwoord. U hebt alles gebundeld. Het is ook voor ons, die Cultuur opvolgen in de bevoegde commissie, niet altijd evident om te weten wat onder welke minister valt. U hebt verwezen naar de initiatieven van minister Demir. Zij vindt dat 'Flanders is a festival' onder Toerisme valt. We weten dat wel, maar we moeten het telkens bij elkaar sprokkelen.

Ik ben eigenlijk zeer tevreden met het antwoord, dat een globaal overzicht geeft, en ik ben blij dat er echt wat gebeurd is de laatste maanden. Die cultuursector heeft het bijzonder moeilijk gehad. Dat wekt soms de indruk dat het één klagzang is en dat er niets gebeurt. Ik vind dat er heel veel gebeurt. De mensen staan klaar om ons een fijne zomer te bieden. In dat opzicht is het zeker interessant dat er geen sectorbeperking is voor de heropstartlening waarover ik las in de kranten. Dat is misschien interessant, misschien niet voor alle onderdelen van de sector, dat klopt, maar een aantal kunnen er toch gebruik van maken.

Ik vind het ongelooflijk dat er zoveel dossiers zijn ingediend voor de voorschot- en waarborgregeling, namelijk 228. Dat is bijna 60 miljoen euro, dat is onvoorstelbaar. Dat betekent dat de nood heel groot is. Ik wil de Vlaamse Regering oprecht danken dat ze altijd zoekt naar mogelijkheden om de sectoren die het zo moeilijk hebben gehad te ondersteunen.

Ik heb nog een vraag. Geldt de globalisatiepremie ook voor 2021? We gaan nog een moeilijke zomer tegemoet. Misschien is er toch nog iets nodig om verder te overbruggen. Wordt er al aan gedacht om een nieuw globalisatiemechanisme te voorzien? Volgende week wordt op het Overlegcomité beslist over de mogelijkheden voor de komende maanden. Daar kunnen we niet op vooruitlopen. De Vlaamse overheid moet er alles aan doen om de sector zo goed mogelijk te ondersteunen. Ik wil u daarvoor danken vanuit de cultuurinvalshoek.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb net, vers van de pers, nog een primeur binnen-gekregen. We hebben van de Europese Commissie net goedkeuring gekregen voor het Vlaams beschermingsmechanisme in mei en juni. Dat betekent dat we op 21 mei naar een definitieve goedkeuring gaan. De aanvragen zullen mogelijk zijn vanaf juni. Dat is dus heel positief.

Bedankt voor de appreciatie. De heropstartlening zal voor de cateraars wel relevant zijn, omdat zij langer op voorhand moeten plannen. Dat is anders dan een café bijvoorbeeld, dat onmiddellijk bier kan verkopen.

Het globalisatiemechanisme is er enkel voor 2020. Ik ben bereid om veel te bekijken voor de heropeningen, maar het is binnen de staatssteunleningen niet evident om dat te doen. De beste relancemaatregel is een goede zomer. Ik vind het een beetje sneu om nu al te zeggen dat we dat nog eens gaan doen. Ik zou heel graag willen dat er heel veel mogelijk is straks als we allemaal onze spuitjes gehad hebben. Dat is het beste. Dan gaat niemand meer vragen naar extra steun. Alle ondernemers die ik spreek, zeggen dat ze niet ondernemen om steun te vragen aan de Vlaamse overheid; ze ondernemen om hun ding te kunnen doen. Dat moeten we dus nog maar wat on hold zetten.

Het is bijzonder fijn dat Cultuur aan bod komt in deze commissie. Ik heb geleerd, als ik zo de discussies hoor, dat we met onze economische maatregelen nog veel meer moeten uitbreken naar onder andere de cultuursector. We hebben ervoor gekozen om weinig schotten te zetten, ook rond NACE-codes, net om onze maatregelen breed te laten toekomen bij diegenen die getroffen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Ik denk dat de coronacrisis ertoe geleid heeft dat een aantal zaken die ook in het regeerakkoord opgenomen waren om effectief de cultuursector toegang te verlenen tot een aantal mogelijkheden binnen Economie, nu een stuk versneld zijn. Dat is dan een van de positieve gevolgen van deze crisis. Er zijn natuurlijk vooral negatieve gevolgen, maar ook positieve. Ik hoop dat dat ook na de crisis verdergezet kan worden, dat de cultuursector kan blijven genieten van steun vanuit Economie. Inderdaad, het belangrijkste is een goede zomer voor al onze ondernemers in de cultuur- en evenementensector en de horeca. Het beste dat ons kan overkomen voor de economie is dat we allemaal zo snel mogelijk die spuit krijgen en dat er lekker terrasjesweer is.

Ik ga jullie laten, want jullie hebben nog een hele lange agenda en ik moet naar de commissie Cultuur. Dank u wel voor de gastvrijheid, misschien tot een volgende keer.

De voorzitter: Collega Brouwers, u mag trouwens onze werkzaamheden blijven volgen, het is altijd interessant en plezierig.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Interreg-programma – 3012 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik zal het ook kort houden. Vlaanderen is natuurlijk een grensregio. We hebben Walen, Nederlanders, Fransen die in ons land komen werken. Dat is goed, want dat helpt ons om de mismatch op de arbeidsmarkt aan te pakken. Europa ondersteunt dat ook via zijn EFRO Interreg-programma (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling - communautair initiatief van de Europese Commissie). Er zijn al een pak Interreg-projecten geweest die de aansluiting tussen de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt in de grensregio's alsook het wegwerken van mogelijke drempels ondersteunen.

De nieuwe programmaperiode van Interreg start binnenkort opnieuw op. Daarom heb ik een aantal vragen. Een eerste is een punctuele vraag. We hebben het Interreg-programma Vlaanderen-Nederland, met vooral Skills Navigator en Werkinzicht. Die zijn afgelopen. Hoe wordt dat geëvalueerd? Zal dat een vervolg kennen?

Hoe evalueert u in het algemeen de Interreg-programma's? Helpen die echt? Komen daar heel concrete resultaten uit om onze mismatch via die Franse, Waalse en Nederlandse profielen aan te pakken?

Zijn er nieuwe acties of vernieuwende zaken die nu worden uitgewerkt voor de volgende Interreg-programma's? Welke rol neemt VDAB daarbij op?

Wat is de stand van zaken van het Interreg-programma 2021-2027? Ik vermoed dat de sleutel voor de verdeling van de middelen daar een heel belangrijke factor wordt. Hoe wordt Vlaanderen daarin betrokken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Ronse, voor de aandacht. Het project Skills Navigator is verlengd tot 30 juni 2021. Tijdens dit project wordt er ingezet op het duurzaam maken van de vaardigheden van zowel schoolgaande jongeren als herintreders op de arbeidsmarkt, tussen 16 en 26 jaar, in verschillende havens in de grensregio Vlaanderen-Nederland. Daarnaast wordt ervoor gezorgd dat hun skills ook inzetbaar zijn in de toekomst. Dat staat allemaal op de website www.skillsnavigator.eu. Het is zeker de moeite om daar eens naartoe te surfen.

Daarnaast werd een oriënteringstool ontwikkeld, die tegen eind juni 2021 operationeel zal zijn. De tool zal twee ingangen hebben. Aan de ene kant kunnen werkgevers hun vacatures ingeven. Aan de andere kant zullen jongeren aan de hand van vragen, digitale doe-opdrachten getest worden of ze bepaalde vaardigheden hebben die nodig zijn als ze jobs in de haven willen doen. De tool zal dan kunnen aangeven of een jongere de vaardigheden heeft. Indien nog niet, dan kan een begeleider met de jongere aan de slag gaan met een van de werkgeversarrangementen in de catalogus werkgeversarrangementen om de kloof te dichten. Dat testen gebeurt via gamification. Dat is wel interessant om de jongeren ook aan te trekken om zulke testen te doen. De tool houdt jongeren dus een spiegel voor, zodat ze kunnen zien wat er allemaal nodig is voor een job in de haven.

Ook het project Werkinzicht is verlengd tot 30 november van dit jaar. Op de website werkinzicht.eu/dashboard/ vind je van alles over grensmobiliteit.

Intussen blijven de betrokken partners de data verzamelen uit beide landen. Die data worden ter beschikking gesteld via een open portaal. Dankzij de beschikbare data kan iedere geïnteresseerde die raadplegen. De data in de portal worden op regelmatige basis aangevuld met recente data.

Hoe evalueer ik de programma's? Sinds hun start meer dan dertig jaar geleden zijn de EFRO Interreg-programma's uitgegroeid tot een verlengstuk van het regionaal economisch ontwikkelingsbeleid van Vlaanderen. Ze zijn indertijd in het leven geroepen als proeftuin met heel veel spelers en sectoren. Wij focussen niet enkel op projecten die de werking van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt als dusdanig moeten verbeteren, maar ook op het versterken en verbeteren van de kwaliteit van de vraag naar en het aanbod van het arbeidsmarktpotentieel.

In verband met uw derde vraag, is het van belang dat VDAB op die Interreg-proefprojecten inzet. VDAB kan in die Interreg-proeftuin veel leren in functie van een Vlaanderenbrede implementatie. Voor mij is het van belang dat ook arbeidsmarkt en levenslang leren een belangrijk thema blijft in de Interreg-programma's.

Wat is de stand van zaken voor het volgende programma? Sinds twee jaar worden de nieuwe Interreg-programma's 2021-2027 door Vlaanderen voorbereid. Wij treden als gewest in de diverse onderhandelingen op in de hoedanigheid van verantwoordelijke lidstaat, collega Ronse. Ik ben daar heel trots op. Dat betekent namelijk dat wij rechtstreeks de onderhandelingen voeren in verband met de inhoud van het programma. U weet dat het voor zulke programma's zeer belangrijk is dat je dat mag doen. Over de concrete invulling moeten we uiteraard met alle landen rond de tafel een akkoord vinden. Maar wij proberen maximaal te wegen om bij Interreg inderdaad die socio-economische invalshoek binnen een inter-regionale context als vertrekpunt te nemen. Ik verwacht dat in de tweede helft van 2021 de programma's ingediend zullen kunnen worden bij de Europese Commissie.

Wat de middelenverdeling betreft: in België worden de EFRO-middelen, en dus ook onze Interreg-enveloppes die daarbinnen vallen, integraal verdeeld onder de gewesten en de gemeenschappen. De besprekingen hierover lopen tussen de minister-presidenten van de deelstaten. Uiteraard ben ik daar als bevoegd minister voor zowel EFRO, ESF als Interreg zeer nauw bij betrokken. Maar zonder akkoord kunnen we geen programma's verdelen. We hebben dus een Europese opdracht, maar we hebben, collega Ronse, ook een intergewestelijke en intergemeenschap-pelijke opdracht.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is inderdaad gewichtig omdat het toch gaat over een pak Europese middelen die we hier kunnen inzetten om een arbeidsmarktbeleid te voeren en vooral om onze mismatch aan te pakken. Ik ben vorige week nog gaan fietsen met iemand die een brouwerij heeft. Hij zei dat hij na corona een enorme boom verwacht en dat hij qua machinepark serieus geïnvesteerd heeft in de activa en capaciteit, maar dat hij geen operatoren gaat vinden. Hij zei dat hij zelf 's nachts zal doorwerken en vaten zal meerrollen en dat zijn kernteam dat ook zal doen. In die zin is het heel belangrijk om die Noord-Fransen, mensen uit Henegouwen, maar ook Nederlanders naar onze arbeidsmarkt te trekken. Ik hoop dat we daar inderdaad qua middelen goed bedeed zullen worden.

Ik zou toch het volgende accent willen schuiven in de projecten. Want eens de middelen bekend zijn en het programma gemaakt wordt, kunnen organisaties – vaak zijn dat werkgeversorganisaties, vakbonden, maar ook VDAB – voorstellen doen. Ik hoop dat een van de prioriteiten in het programma voornamelijk zal focussen op het aanpakken van de mismatch op de arbeidsmarkt, en ook op wat wij hier nu doen, namelijk het toeleiden van mensen uit een bepaalde sector naar een

andere sector, dat we in die Interreg-programma's ook bijkomende aandacht zullen hebben voor het intersectorale verhaal. We kijken uit naar de evolutie.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, wat u zegt, is heel interessant en ook heel pertinent. Ik wil wel nog een bemerking maken. Het wordt inderdaad onderschat. We zien nu al opnieuw de krapte opduiken die ook voor corona heerste. Ik heb jullie al gezegd dat het aantal werkzoekenden daalt. We zien dus een aantal goede bewegingen, die echter ook de problemen weer op de voorgrond brengen. De 'war for talent' is een feit. Noord-Fransen en Nederlanders vormen zeker en vast een publiek. Maar het is echt mijn ambitie om ook hier mensen op te leiden of te herscholen naar knelpuntberoepen. We moeten daar veel intenser op inzetten. Ook mensen die al een job uitoefenen, moeten daarvan overtuigd geraken. De thema's zullen dus inderdaad ook opgenomen worden in de nieuwe Interreg-programma's, collega Ronse. Bedankt voor uw aandacht hiervoor.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u, minister. We zitten dus op dezelfde lijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het voorzien van stageplaatsen en leerwerkplekken – 3013 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): In tal van opleidingen vormt de stage de apotheose. Sommige vakken leer je het best al doende op de werkvloer en niet op de schoolbanken. In beide gevallen moeten er voldoende kwaliteitsvolle en uitdagende stageplaatsen of leerwerkplekken beschikbaar zijn. Omdat het vaak ook een eerste kennismaking vormt met de job en met de werkvloer, zijn de leerwerkplekken en de leerkansen bepalend voor het welslagen van de opleiding en een succesvolle uitstroom naar een baan. De ervaringen tijdens de stage draag je ook mee in de zoektocht naar een job.

De coronacrisis heeft een enorme impact gehad op onze economie en onze ondernemingen. Bedrijven werden verplicht gesloten en de werkvloeren werden en worden op een andere manier georganiseerd. Medewerkers werden verplicht om thuis te werken en de werkvloeren werden aangepast. Dat had ook gevolgen voor de stageplaatsen en de leerwerkplekken. Sommige cursisten hebben dan ook aan de alarmbel getrokken en geven aan dat ze geen stageplek kunnen vinden. Daardoor dreigt ook het voltooiën van de opleiding in het gedrang te komen.

Minister, in welke mate vormt het gebrek aan stageplaatsen en leerwerkplekken een probleem voor het succesvol afronden van een opleiding?

Wat gebeurt er met de opleidingen die zijn stilgelegd omdat de praktijken niet kunnen worden ingevuld?

Zijn er opleidingen waar de stage of praktijken zijn weggevallen? Welke impact heeft dat gehad op het succesvol afronden van de opleiding?

Op welke manier kunnen voldoende kwaliteitsvolle stageplaatsen en leerwerkplekken worden voorzien? Hoe kunnen werkgevers worden overtuigd om toch een stageplaats aan te bieden? Welke stappen zult u daarvoor zetten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Claes, voor deze vraag. Een stage binnen een opleiding heeft vooral een meerwaarde om de verworven competenties te versterken op een reële werkvloer. Het is natuurlijk afhankelijk van het type opleiding in welke mate deze meerwaarde effectief gerealiseerd kan worden voor de cursist. De impact is het grootst in opleidingen waar de werkplekcomponent een verplicht onderdeel van de opleiding is om deze succesvol te kunnen afronden, bijvoorbeeld de kwalificerende opleidingen in de zorg of in het onderwijs.

Voor de VDAB-centrumopleidingen is de ambitie altijd geweest om opleidingen maximaal verder te laten lopen. Initieel werden opleidingen opgeschort bij de eerste strenge lockdown van vorig jaar. Bij de heropening van de centra werden de face-to-faceopleidingen met begeleidende hygiëne- en veiligheidsmaatregelen opnieuw opgestart. In sommige opleidingen gingen instructeurs aan de slag met online leermodules, digitale leeromgevingen of coaching via videochat.

Wat betreft de individuele beroepsopleidingen (IBO's) hebben we door de genomen maatregelen in de verschillende coronagolven bij bedrijven stopzettingen wegens overmacht gezien. Er is echter steeds, zowel bij VDAB als bij de ondernemingen, een grote flexibiliteit geweest wat betreft het heropstarten van de IBO's.

Het voortschrijdend inzicht, waarbij werkvloeren zich hebben aangepast aan de coronaveiligheidsmaatregelen en bijvoorbeeld analoog aan thuiswerk het 'thuisleren' hebben ingevoerd, betekende dat bij iedere golf de impact qua aantal stopzettingen door cursisten minder groot was. Waar herstarten weinig waarschijnlijk was, was er opnieuw bemiddeling naar werk voor de betrokken cursisten. Ik verwijs in dat verband trouwens ook naar mijn antwoord op vraag om uitleg 211 van 22 oktober van collega Annouri over de VDAB-stages in coronatijden. Toen werd deze thematiek ook zeer uitvoerig behandeld.

Wat de centrumopleidingen bij VDAB betreft, zijn er, zoals al aangegeven, maximaal alternatieven gezocht voor de klassieke praktijkuren. Waar de noodzakelijke intensiteit niet kon worden gegarandeerd, werden de cursisten opnieuw als inzetbaar beschouwd en werd er via andere acties richting werk bemiddeld. We hebben dat ook gezien bij de tijdelijke opschorting en het herstarten van stages.

De inschatting of een stage primordiaal is om de opleiding succesvol af te werken, hangt sterk af van de opleiding, en uiteraard ook van het al dan niet verplichte karakter van de stage in het opleidingstraject.

Ik kom tot uw laatste vraag. In het kader van alternerende opleidingen heb ik samen met collega Weyts ingezet op heldere communicatie over de voorwaarden voor het veilig voortzetten van lopende opleidingsovereenkomsten. De vraag naar ondersteuning voor het vinden van werkplekken kan ook rechtstreeks worden gesteld aan de sectorale partnerschappen voor duaal leren. Die houden ook mee de vinger aan de pols. Voor opleidingen zonder sectoraal partnerschap neemt VDAB de taak op zich, onder de bevoegdheid van het Vlaams Partnerschap uitgevoerd door VDAB. Om de sectoren in hun werking inzake duale en andere alternerende opleidingen te ondersteunen, heb ik trouwens ook de duale addenda bij de recent definitief goedgekeurde sectorconvenanten gelanceerd.

Daarnaast kunnen ondernemers gebruikmaken van een aantal incentives, om hen te compenseren voor de geleverde inspanningen. Denk maar aan de mentorkorting en de stagebonus voor ondernemingen. Vanuit het relanceplan voor de Vlaams

arbeidsmarkt 'Alle hens aan dek' steken we ook de Vlaamse ondernemers die in het schooljaar 2020-2021 in een leerwerkplek hebben voorzien of voorzien voor leerlingen in een alternerende opleiding, een hart onder de riem door hen een tijdelijke extra stagebonus van 1000 euro per leerling te geven.

Tot slot plant VDAB dit jaar ook nog gerichte communicatieacties om werkplekieren onder de aandacht te brengen. Ook in de vernieuwde werkgeversbenadering van VDAB krijgt werkplekieren een centrale plaats, en bedrijven die hun werkvloeren willen openstellen voor stagiairs, kunnen dat sinds kort ook snel en eenvoudig via de servicelijn van VDAB.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. Ik denk dat het ook frustrerend moet zijn als men vol goede moed start en op zoek gaat naar een stageplaats, en dat maar niet wil lukken. Het is ook de eerste kennismaking met de arbeidsmarkt. Men is er ook nog niet zo heel vertrouwd mee, dus men moet die weg ook nog gaan zoeken.

Het was eigenlijk de bedoeling om deze vraag vorige week te stellen, maar die is helaas uitgesteld tot vandaag. Vorige week las ik een artikel in de krant. Dat ging over de stad Sint-Niklaas. Samen met het stadsbestuur wordt daar gewerkt aan een app of een soort website met een overzicht van alle beschikbare stageplaatsen of vacatures voor jobstudenten. Dat wordt daar verzameld. Ik denk dat dat een handig instrument kan zijn om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, om jongeren te koppelen aan die jobs. Misschien moet men werken aan een soort Tinder voor stageplaatsen. Minister, wat denkt u daarover? Kan men daarvoor eventueel de infrastructuur van VDAB gebruiken?

De voorzitter: Collega Claes, wat is Tinder?

Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega, dank u wel voor de vraag. Ik had een gelijkaardige tussenkomst. Werkplekieren via stages blijkt een belangrijke werkvorm om competenties te verwerven, ook in tijden van crisis. Voor de bedrijven is het aanbieden van een stageplaats bovendien een goede manier om het beroep, en ook het bedrijf zelf, in de kijker te zetten. Zoals de collega ook aangaf, is het niet evident om in tijden van crisis een stageplaats te vinden.

We zien dat er toch heel wat gemeenten en bedrijven actie ondernemen om apps te ontwikkelen met de beschikbare stageplaatsen. Dat is gelijkaardig aan de vraag van collega Claes. Dit past in het digitaliseringsverhaal van jongeren om een beter overzicht te krijgen van de stageplaatsen in de bedrijven. Mijn vraag is dus gelijklopend: hoe kunnen we dat digitale aspect versterken? Kan dat worden ingepast in de werking van VDAB?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Als er geen andere collega's willen aansluiten, wil ik dat zelf nog wel doen.

Hoe kunnen we onze sectorconvenanten, die nu vernieuwd worden, nog beter inzetten om die stage- en werkervaringsplaatsen te stimuleren? Hoe kunnen we met de werkgeversorganisaties specifiek de werkgevers sensibiliseren om extra plaatsen te creëren? Het is een bijzonder belangrijk hulpmiddel, zowel voor de opleiding en vorming van onze jongeren en werkzoekenden als voor de invulling van vacatures.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord. U mag uitleggen wat Tinder is.

Minister Hilde Crevits: Ik zit in de tunnels. Horen jullie mij?

De voorzitter: Neen.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Kunt u uitleggen wat Tinder is, voorzitter?

De voorzitter: Ik heb de vraag gesteld. Collega Claes leek me specialist ter zake.

Tom Ongena (Open Vld): Het is een app die ik van mijn vrouw niet mag installeren.

De voorzitter: Dat werpt een heel ander licht op de zaak. Dat is misschien niet zo goed voor de stage- en werkervaringsplaatsen.

Minister Hilde Crevits: Ik ben er terug. Om iets te zeggen over Tinder, ik heb gisteren een quizvraag moeten inspreken en die luidde: wat zijn de populairste datingapps bij jongeren? De inspiratie zal van collega Claes gekomen zijn, zij wil een Tinder voor werkplekken lanceren.

Dat u de app van uw vrouw niet mag installeren, mijnheer Ongena, kan betekenen dat ze niet wil dat u nieuwe relaties aanknoopt, of dat u geen ander werk mag zoeken, volgens de filosofie van collega Claes.

Tom Ongena (Open Vld): Dat ze blij is met mij dus? Vooral dat, denk ik.

Minister Hilde Crevits: Dat ze blij is met u. Ja, daar kan ik me ook iets bij voorstellen.

De voorzitter: Ik kijk al uit naar de lezing van het woordelijk verslag van deze vergadering.

Minister Hilde Crevits: De website van VDAB laat ook digitale zaken toe. Je kunt zoeken op 'vakantiejobs' en 'leercontracten' op de site. Er zijn heel wat initiatieven om die stageplaatsen te capteren, in het kader van duaal leren bijvoorbeeld RadarDuaal. De sectorconvenanten zetten we nu echt in om stageplaatsen te zoeken. U weet dat ik een addendum afgesloten heb. We willen op die manier bedrijven veel meer warm maken. De volgende vraag gaat daar ook over. De sectoren moeten hier een sterke rol in opnemen. Ik ga daar straks dieper op in.

Ik krijg het bericht van mijn kabinet dat Tinder op Wikipedia als volgt omschreven staat: "Tinder is een geosociale datingapplicatie (app) voor smartphones die gebruikers (van 18 jaar of ouder) toelaat andere gebruikers te beoordelen op basis van hun profielgegevens door naar links (geen interesse) of naar rechts (interesse) te "swipen" (vegen)."

VDAB en Tinder gaan trouwens al langer mee. In 2014 is al een Tinder voor de arbeidsmarkt gelanceerd. U vindt dat terug op de website www.vdab.be bij de nieuwsberichten uit het jaar 2014.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat er voldoende stageplaatsen zijn en dat die snel worden ingevuld. Dat is gewoon een win-winsituatie, zowel voor de cursist als voor leerlingen als de werkgever.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de arbeidsbemiddeling voor afgestudeerde jongeren met minder kennis en vaardigheden door corona
– 3099 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het extra begeleiden van pas afgestudeerden door ondernemingen
– 3141 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Binnenkort staan heel veel jongeren weer voor een stressmoment, namelijk het moment waarop ze afstuderen en op zoek gaan naar een eerste job. Dat stressmoment dreigt in deze coronatijden alleen nog groter te worden, omdat we toch signalen krijgen dat het onderwijs ook geleden heeft onder corona. De kwaliteit van het onderwijs stond toch wat onder druk. Er bestaat een risico dat er wat leerachterstand is bij de jongeren die nu gaan afstuderen, in die mate dat ook de minister van Onderwijs al een taskforce heeft opgericht om dat probleem eens grondig na te gaan.

Een van de aanbevelingen was onder andere gericht aan de werkgevers, om de afstuderende jongeren wat beter bij de hand te nemen, wat beter te begeleiden, zodat ze toch alle kansen kunnen krijgen om snel aan het werk te gaan. Vooral in het technisch en in het beroepsonderwijs vreest men dat, doordat heel wat praktijklessen wegvielen, er wat achterstand zou kunnen zijn en dat de vereiste kwalificaties misschien niet altijd bereikt zijn. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat jongeren daar natuurlijk niet het slachtoffer van mogen zijn. Ze mogen niet gestraft worden voor het feit dat de lessen niet optimaal konden doorgaan. Oké, er is de vraag van de werkgevers om ook zelf inspanningen te doen, maar ik denk dat hier ook een belangrijke taak weggelegd is voor VDAB. Zij kunnen het probleem misschien in kaart brengen en alles klaarzetten om die jongeren die op de arbeidsmarkt gaan komen, beter te begeleiden.

Minister, gaat VDAB de pas afgestudeerde jongeren misschien sneller dan anders bij de hand nemen en screenen om te kijken welke kwalificaties bij hen onvoldoende zijn?

Gaat VDAB extra opleidingen aanbieden om die achterstand op korte termijn – want het is een zeer specifieke groep – bij te spijkeren?

Brengt VDAB nu al het profiel van de jongeren die zullen afstuderen in kaart?

Welke inspanningen zullen volgens u naar de werkgevers ondernomen moeten worden?

Zal er een extra inspanning gebeuren om werkgevers te overtuigen om jongeren via individuele beroepsopleiding in een onderneming (IBO) – dat is natuurlijk een belangrijke maatregel – of andere werkervaringsprogramma's een kans te geven?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Ik sluit ook graag aan. De coronacrisis heeft een grote impact gehad op onze bedrijven, maar ook op het onderwijs. De voorbije twee jaar

studeerden heel wat jongeren die onderwijs op afstand kregen af. De afgestudeerden hebben dan meestal wel de eindtermen bereikt, maar ze hebben minder praktijklessen gehad of missen vaak bepaalde vaardigheden die hun voorgangers in precoronatijden wel hebben meegekregen. De leerlingen die de afgelopen twee jaar zijn afgestudeerd, zullen niet altijd dezelfde startcompetenties op de arbeidsmarkt hebben als hun voorgangers.

Minister Weyts riep daarom begin dit jaar een nieuwe werkgroep in het leven, die zich moest buigen over de leerachterstand en het welbevinden van leerlingen. Die werkgroep kwam recent met een rapport met aanbevelingen om deze problematiek aan te pakken. Een van de adviezen is dat werkgevers deze jongeren straks beter moeten begeleiden.

Vooraf in het technisch en het beroepsonderwijs kan het ontbreken van bepaalde vaardigheden zorgen voor problematische situaties. In deze richtingen zijn vaak veel praktijklessen weggevallen door het afstandsonderwijs. Dat vormt ook voor werkgevers een belangrijke uitdaging. Het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) stelde al dat de werkgevers bereid zijn om hun steentje bij te dragen om ook extra begeleiding voor deze jongeren te voorzien. Sommigen geven zelfs aan dat de diploma's van de afgestudeerden minder waard zouden kunnen zijn. Dat heeft enorme gevolgen voor hun toekomstige positie en kansen op de arbeidsmarkt.

Mijn vragen zijn een beetje gelijklopend met die van collega Ongena. Minister, wat is uw visie op deze problematiek? Wat doet u om dit aan te pakken? Op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat diploma's naar waarde worden geschat en dat de pas afgestudeerden niet met een achterstand op de arbeidsmarkt terecht komen? Op welke manier zult u daarover met de werkgevers, de sectoren en VDAB in overleg gaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de interessante vragen.

Het is zeer goed dat er vanuit Onderwijs een pedagogische taskforce werd opgericht om aanbevelingen te formuleren over een eventuele leervertraging en het welbevinden van leerlingen. Het advies heb ik dan ook met veel interesse gelezen.

Wat de cijfers betreft, weet u dat ik de cijfers en evoluties steeds op de voet volg, maar op dit ogenblik kunnen we nog niet besluiten dat er een significante afwijking is met andere jaren. We hebben nu niet de zekerheid dat jongeren die afstuderen, minder sterk aan de start komen of het moeilijker hebben om werk te vinden. We zien bijvoorbeeld geen stijging in het aantal jongeren in de beroepsinschakelings-tijd. In maart 2019 waren dat er 9999, in maart 2020 8805 en in maart 2021 7737. We zien ook een daling in de werkloosheid van jongeren: min 18,3 procent bij jongeren onder 25 jaar. Dat is op zich positief, maar we moeten wel waakzaam zijn en dit goed opvolgen.

De overgang van de schoolbanken naar de eerste job is een heel belangrijke stap in het leven van jongeren. Deze stap zetten in coronacrisistijden brengt mogelijke extra bekommernissen met zich mee, zoals de mogelijke twijfels over de waarde van het diploma. Daar wil ik eerst op ingaan. Ik ben er mij van bewust dat de huidige jongeren een ander traject hebben afgelegd op de schoolbanken dan de jongeren in de voorgaande jaren. Ik heb echter ook veel vertrouwen – dat zult u mij niet kwalijk nemen – in de capaciteiten van onze leerkrachten. Onze scholen en leerkrachten hebben zich echt uitgeput om, binnen de grenzen van wat toegelaten was, de kwaliteit van het onderwijs zo hoog mogelijk te houden. Ik heb daar ook een zeer grote appreciatie voor. Jongeren hebben ook extra competenties

verworven tijdens de pandemie, denk ik, die minder aan de orde geweest zouden zijn. Ik denk aan digitale vaardigheden, wendbaarheid, creatief samenwerken, oplossingsgerichtheid, ook op de werkvloer zeer belangrijke competenties. Het lijkt me niet correct om de diploma's sowieso nu al als minderwaardig te bestempelen. De jongeren hebben er ook heel hard voor moeten werken.

Dat neemt niet weg dat jongeren, zeker in praktijkopleidingen, minder mogelijkheden hebben gehad om hun vaardigheden in te oefenen. Maar ook vandaag vinden we het al super belangrijk om via opleidingen op de werkplek, zoals een individuele beroepsopleiding of via werkplekleren, die overgang zo goed mogelijk te laten verlopen, en dat zal niet anders zijn. We moeten echt blijven inzetten op opleiden, opleiden, opleiden. Daar ben ik het wel volledig mee eens.

We zetten ook in op de brede doelstelling van een vlotte overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. Leerlingen en studenten voorbereiden op die overstap wordt voor een deel al meegegeven in het onderwijs. Via onder andere train-the-trainerssessies ondersteunt VDAB ook onderwijsprofessionals hierin.

Als jongeren ingeschreven zijn bij VDAB kunnen ze ook rekenen op de VDAB-dienstverlening. U kent dat systeem: ze worden ingeschat, en dat moet gebeuren binnen de zes weken na inschrijving. Kortgeschoolde jongeren worden na de inschatting onmiddellijk doorverwezen naar een bemiddelaar voor verdere begeleiding. Die moet dan peilen of de kwalificatie van de jongere voldoende is voor de job die hij of zij beoogt. Er is ook het ESF-project (Europees Sociaal Fonds) 'lokale partnerschappen voor jongeren' lopende.

Het onlineaanbod van VDAB staat ook ter beschikking. Dat is een heel goede zaak. Er is ook sollicitatietraining mogelijk.

Maar we mogen natuurlijk niet enkel in de richting van het onderwijs en de jongeren zelf kijken. Ook sectoren en werkgevers hebben in dezen een belangrijke rol te vervullen. Daar wil ik toch even verwijzen naar de nieuwe sectorconvenanten. Eén thema dat hier steeds wordt in opgenomen is de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Sectoren doen ook al vele jaren inspanningen om deze aansluiting zo vlot mogelijk te laten verlopen. In deze generatie van sectorconvenanten formuleerden de sectoren tal van ambitieuze acties om jongeren een goede start te laten maken op de werkvloer. De sector van de elektriciens bijvoorbeeld mikt op 110 schoolcontacten om zich voor te stellen en de sector transport en logistiek zal minstens 200 stageplaatsen waarborgen.

Binnen het project van de vernieuwde werkgeversaanpak wil VDAB nog meer inzetten op gerichte acties naar vacatures die moeilijker invulbaar zijn. Onlangs deed ik op het Vlaams bouwoverlegcomité (VBOC) een oproep om meer in te zetten op werkplekleren. Dat werd wel gesmaakt door de aanwezigen. Je moet soms werkgevers en sectoren overtuigen om de stap te zetten en een appel doen aan de werkgevers om via de verschillende werkplekleerinstrumenten onze jongeren maximaal kansen te geven.

Tot slot is het ook belangrijk om verder te kijken dan diploma's en ook de verworven competenties te bekijken. Ik hoor dat men in alle ondernemingen aanvoelt dat de krapte op de arbeidsmarkt snel zal terugkeren, waardoor de focus op competenties en leermogelijkheden nog versterkt zal moeten worden.

De voorzitter: Ik denk dat de krapte in heel veel sectoren nooit weggeweest is.

Minister Hilde Crevits: Dat is inderdaad correct.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister. Ik deel absoluut uw mening dat we niet defaitistisch mogen zijn en dat we zeker niet mogen spreken over 'minderwaardige' diploma's. Zoals u zelf zegt: die jongeren hebben sowieso al moeilijke momenten gehad en hebben zich moeten aanpassen, waardoor ze ook nieuwe competenties ontdekt hebben. Ik geloof echt wel dat ze alle kansen kunnen en moeten krijgen. De werkloosheid daalt inderdaad, dat is een goed teken. De krapte komt snel terug. Ik zou bijna durven te zeggen dat dit een goed teken is, wat inhoudt dat men wel degelijk op zoek is naar werknemers. We weten allemaal dat de periode tussen juni en september, de periode van afstuderen, altijd een moeilijk moment is. Het is een periode waarin de jongerenwerkloosheid opnieuw zou kunnen stijgen, omdat er dan veel jongeren op de arbeidsmarkt komen. Ik denk dus dat we echt wel waakzaam moeten zijn. Ik hoor van u dat die waakzaamheid er zal zijn. Men moet dus echt wel specifiek letten op die jongeren uit het beroeps- en technisch onderwijs die minder praktijklessen gekregen hebben. Ze bevinden zich sowieso soms al in een moeilijke situatie op de arbeidsmarkt. Ik denk dat we hen dit jaar extra in de gaten moeten houden, wegens de coronacrisis.

Ik wil daarom de specifieke vraag stellen of het geen optie is dat VDAB hen sneller bij de hand neemt. Het duurt nog drie of vier maanden vooraleer de begeleiding van afgestudeerde jongeren die nog geen job hebben, opgestart wordt. Kan men daar niet korter op de bal spelen en hen sneller opvolgen en begeleiden?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Met eenzelfde diploma heeft iedereen het recht om ook met hetzelfde rugzakje naar de arbeidsmarkt te trekken. Ik denk dat het enorm moeilijk moet zijn om te ervaren dat hetzelfde diploma niet dezelfde deuren opent en dat dat vooral te maken heeft met redenen buiten zichzelf. Het is ook goed dat werkgevers daarop anticiperen en bereid zijn om te voorzien in extra begeleiding. Ik denk ook dat, dankzij bijkomende ondersteuning, eventuele achterstand ingehaald kan worden, tenzij andere externe factoren daarop van invloed zijn.

Als er een achterstand is, zet dit ook aan tot het ondernemen van actie om de positie te versterken. Maar dan moeten we er ook voor zorgen dat de betrokkenen niet bij de pakken blijven neerzitten en dat ze gestimuleerd worden. Ik sluit me dus aan bij mijn collega: we moeten waakzaam blijven in deze situatie.

Ik ben ook benieuwd naar de rol die het onderwijs, VDAB en de sectoren hierin kunnen spelen. U hebt dat inmiddels al vrij duidelijk uitgelegd en verklaard, minister.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik bedank collega Ongena en collega Claes voor hun vraag. Het is een heel belangrijke en terechte vraag. Het gaat om studenten die kwetsbaar zijn door deze situatie, om bso- en tso-studenten. Ik hoor ook verhalen van mensen die verder studeren, bijvoorbeeld in de richting ergotherapie, waarvan de ziekenhuisstage plots niet is kunnen doorgaan. Ze hebben dan wel een diploma maar maken zich wel heel veel zorgen. Het gaat op dit moment om heel veel jongeren die met gevoelens van onzekerheid zitten en niet goed weten waar ze aan toe zijn.

Ik stel me de vraag of het niet mogelijk is om, eventueel na overleg met uw collega, minister Weyts, ervoor te zorgen dat dit niet enkel gebeurt door de ondernemers, maar dat er ook een 'warme overdracht' kan plaatsvinden waarbij de scholen extra verantwoordelijkheid opnemen. Wat u zegt, klopt: leerkrachten verrichten ongehooflijk goed werk in moeilijke omstandigheden. Maar nu, in deze situatie, kan er misschien wat intensiever ingezet worden op de 'warme overdracht' van de

schoolbanken naar de arbeidsmarkt. Hebt u daarover overleg gepleegd met uw collega Weyts?

Een tweede aspect waarvoor ik toch ook aandacht wil vragen, is dat van de specifiek kwetsbare jongeren, die je helaas ook meer in bepaalde richtingen terugvindt. Dat gaat bijvoorbeeld over jongeren die heel sterk hebben gerekend op een betaalde stage, die nu is weggefallen, waardoor ze een extra klap hebben gekregen en in een meer precaire situatie terechtkomen. Of de opportuniteitskosten zijn niet evident voor hen en nu hebben ze die stage verloren. Zij bevonden zich eigenlijk al in een kwetsbare positie en hebben nu een extra slag gekregen. Wordt er ook aan hen extra aandacht gegeven? Collega's, er wordt vaak gezegd dat deze crisis ons allemaal treft, maar ik denk dat we allemaal weten dat dat door mensen in omstandigheden van kwetsbaarheid nog iets anders wordt ervaren dan door ons of door mensen die in een betere positie zitten.

De Vlaamse Jeugdraad heeft een advies uitgebracht, 'Mondmaskers en Mega-fonen'. Daarin stelt de raad een paar heel specifieke vragen over ondersteuning, sollicitatiestrategieën enzovoort. Minister, hebt u daar ook kennis van genomen? Zult u dat advies ter harte nemen? Zult u bepaalde lijnen ervan ook overnemen en mee implementeren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullingen. Collega Ongena, uiteraard moeten we waakzaam zijn. We hebben ook heel intense contacten met de sectoren, zodat we, als er echt moeilijkheden komen, die problemen ook snel capteren. Nog veel korter op de bal spelen dan zes weken is niet zo evident. Zo kort en snel mogelijk, laten we het daarbij houden. Het hangt echter ook een beetje af van de jongere. Ik merk eigenlijk, ook in mijn omgeving, dat jongeren nu ook bijzonder veerkrachtig zijn. Het is alsof ze een boost krijgen, zeker nu de samenleving binnenkort wellicht opnieuw meer zal opengaan. Ik denk dat het van belang is om te focussen op hen die al extra kwetsbaar zijn, en die kunnen we wel vrij makkelijk detecteren.

Collega Claes, de ondersteuning via de werkgevers is een belangrijke succesfactor. Als er achterstand is, kunnen werkgevers die bijwerken. Dat zie je echter ook in het gewone leven: niemand is op dag 1 voor 100 procent opgeleid. Je moet altijd leren op de werkvloer, en gelukkig maar, eigenlijk.

Collega Annouri, wat die warme overdracht betreft, begrijp ik zeker het voorstel. Ik denk niet dat we voor elke individuele jongere in ondersteuning kunnen voorzien. Veel jongeren hebben dat ook echt niet nodig, maar er is wel een groep die dat nodig kan hebben. Binnen duaal leren behoort de betaalde stage al tot het federale sokkelstatuut, waardoor die jongeren ook recht hebben op een premie voor tijdelijke werkloosheid. Sommigen weten dat ook niet, maar dat is wel belangrijk.

Ik was aanwezig toen de Vlaamse Jeugdraad het advies kenbaar heeft gemaakt. Ik heb hen daarna ook ontvangen. We capteren zeker hun bezorgdheden en we overleggen ook met hen. Het jongste overleg was op 29 maart. Begin februari was ik ook aanwezig op hun Expeditie Werk, net om ook hun zorgen mee te nemen. Ze zijn voor mij uiteraard ook een belangrijk klankbord.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel. Ik wil besluiten met een optimistische noot. De economische groei gaat toenemen. Dit jaar nog verwacht men meer dan 3 procent groei. Het aantal vacatures stijgt. De werkloosheid daalt. Ik denk dus dat er echt wel heel mooie vooruitzichten zijn. Natuurlijk moeten we er altijd goed

over waken dat we dan ook iedereen meehebben. Zeker deze groep, die het slachtoffer is geworden van iets wat ze zelf niet in de hand hebben, moeten we goed opvolgen. Minister, dank dat u dat ook absoluut wilt doen. Op die manier geven we toch ook een sterk signaal aan die jongeren dat we hun ook alle kansen gaan geven.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik heb geen slotbedenkingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over Nederlands op de werkvloer
– 3110 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het actieplan 'Vijf voor Taal'
– 3138 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): De minister van Economie heeft een actieplan aangekondigd om in te zetten op het verwerven van het Nederlands door onze werkzoekenden. Al jaren lag het aantal niet-werkende werkzoekenden die weinig tot geen kennis van het Nederlands hadden stabiel op 17 procent. Ik heb het net nog even opgezocht. Op dit moment zijn er 33.734 van onze werkzoekenden die weinig of geen kennis hebben van het Nederlands. Hun kansen op de arbeidsmarkt staan natuurlijk niet in verhouding tot mensen die wel Nederlands kennen. De groep werkzoekenden onder hen is wat kleiner dan vorig jaar, min 3 procent, maar bij mensen die wel Nederlands kennen, is dat min 13,4 procent. Kennis van het Nederlands is echt essentieel om te slagen op onze arbeidsmarkt.

Onderzoek toont aan dat activeringsmaatregelen met een directe link naar de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld de individuele beroepsopleiding (IBO) en andere vormen van werkplekleren, bij nieuwkomers en inburgeraars naar een meer duurzame vorm van tewerkstelling leidt. Goed nieuws: we zien dat het aantal unieke gebruikers van taalcoaching stijgt. Specifiek is het aantal gebruikers van de cursus Nederlands op de Opleidingsvloer (NODO) in de periode 2016 tot 2019 gestegen met 25 procent. Het gaat nog altijd over een relatief kleine groep in absolute cijfers.

Voor taalcoaching bij de IBO's steeg dit aantal in diezelfde periode met maar liefst 286 procent. Het aandeel anderstalige klanten in beroepsopleiding steeg van 7,9 naar 11,9 procent in 2019. We zien dus wel dat er nog marge is om dit aantal trajecten nog te verhogen. Dat zijn positieve zaken of inspanningen van VDAB om mensen het Nederlands machtig te laten worden. Maar het was allemaal nog wat te weinig om echt het verschil te maken. Het aandeel mensen die het Nederlands niet machtig zijn in de werkzoekendenpopulatie blijft al vele jaren constant.

Het is goed, minister, dat u extra investeert: 5 miljoen euro om de positie van mensen met een taalachterstand op de arbeidsmarkt te versterken. De intensiteit van begeleiding die nodig is om de weg naar de arbeidsmarkt te vinden, wordt beïnvloed door verschillende kenmerken. Vaak staan nieuwkomers nog te ver van de arbeidsmarkt om in de activeringsmaatregelen te stappen. De juiste screening van taalinschatting zal belangrijk zijn. Voor mensen van wie het Nederlands niet

de moedertaal is, kan het taalaanbod, naar analogie van competenties en vaardigheden, een onderdeel zijn van levenslang leren, een van de mantra's van deze Vlaamse Regering. Via terugkerende leermomenten kan men het niveau van het Nederlands op peil houden en verder verbeteren. Dat is bijzonder belangrijk. We moeten niet alleen inzetten op het verwerven van het Nederlands maar ook op het behouden en versterken.

We zien ook dat 90 procent van de beschikbare vacatures een goede kennis van het Nederlands vraagt. Om werkgevers te verleiden om anderstalige werkzoekenden hiervoor in aanmerking te laten komen, zullen in dit geval ook de werkgevers ondersteund worden. Informatieverstrekking over de competenties en taalkennis zal belangrijk zijn om vraag en aanbod met elkaar te matchen.

Kortom, er ligt heel wat werk op de plank. Daarom deze vragen, minister.

Hoe verloopt de screening en taalinschatting van anderstaligen? Wordt dat door VDAB gedaan of door externe partners? Wat zal er concreet veranderen op dat vlak?

Hoe ziet het opleidingsaanbod eruit? Elke anderstalige krijgt een taaltraject voorgelegd. Worden de cursisten hiervoor met elkaar in contact gebracht voor bijkomende leermomenten samen of is dit een individueel model?

Worden er voor het opleidingsaanbod samenwerkingsverbanden opgestart met onderwijscentra?

Hoe kunnen we anderstaligen aantrekkelijk maken voor werkgevers zodat Nederlands leren op de werkvloer realiseerbaar wordt wanneer de taalvereisten onrealistisch hoog liggen? Hoe gaan we werkgevers hierin ondersteunen?

Op welke manier worden anderstaligen ondersteund bij de integratie op de werkvloer om de terugval in werkloosheid tijdens het cruciale eerste jaar van tewerkstelling te vermijden?

Hoe zal VDAB in samenwerking met partners een passende dienstverlening uitwerken om de werkgevers te ondersteunen?

Welke sancties worden voorzien bij het niet volgen van de taaltrajecten of het onvoldoende leveren van inspanningen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Taalkennis op de werkvloer is natuurlijk een heel belangrijk thema. We mogen het belang daarvan niet onderschatten. Ik ga niet herhalen wat al allemaal al gezegd is. Een aantal elementen die voor ons zeer belangrijk zijn, zijn de vijf actiepunten, waaronder de inschatting van de taalvaardigheid en het vereiste taalniveau voor de baan en de inzet van digitalisering en apps. Voor ons zijn er twee aspecten uit het actieplan heel belangrijk: het voorzien van nazorg en ook de aanklappende opvolging, namelijk ervoor zorgen dat de werkzoekende via dat fameuze afsprakenblad inspanningen die geleverd moeten worden, ook effectief zal leveren. Dat betekent dat wie een taalopleiding weigert of niet afwerkt, gesanctioneerd kan worden.

Ooit hebben we eens cijfers gezien van mensen die geen job vonden vanwege hun taal. Mijn eerste reactie was toen ook: kunnen we hen niet beter begeleiden of ondersteunen? Maar als je kijkt naar al datgene wat we al hebben qua begeleidingsinstrumentarium en ondersteuningszaken, dan is het bijna onvergeeflijk dat je de taal nog niet kent. Ik vind het goed dat die aanklappende opvolging in het actieplan 'Vijf voor Taal' nu ook zo'n centrale plaats krijgt.

Minister, desalniettemin heb ik concrete vragen. Er zijn extra middelen. Waar gaan die nu op worden ingezet? Op welke manier verschilt dat van het huidige aanbod? Gaat dat over meer taalcoaches? Wordt er samengewerkt met andere partners?

Op pagina 8 lezen we dat de ondersteuningsinitiatieven voor werkgevers niet altijd op elkaar afgestemd zijn en dat men door de bomen het bos niet ziet. Op welke manier kunnen we dat vereenvoudigen en op elkaar afstemmen?

Op welke manier wordt het taalniveau van de werkzoekende en het vereiste taalniveau voor de job ingeschat? Hoe verloopt die screening? Wordt er een taal-screening aangeboden voor iedere werkzoekende met een beperkte tot geen kennis van het Nederlands? Hoe worden werkgevers daarbij betrokken?

Er komt ook een app. Wat is de timing en doelstelling daarvan? Wat moeten we ons daarbij voorstellen?

Een taal leer je voornamelijk al doende. Daarom is het belangrijk om voldoende oefenkansen te voorzien. Op welke manier kunnen we dat voorzien voor werkzoekenden? Ik vermoed: onder andere via werkplekken.

Hoe zal worden ingegrepen als een werkzoekende de taalopleiding weigert of niet afwerkt? Wat zijn daar dan de procedures?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik had de ambitie om onze vragen deze voormiddag af te werken, maar deze vragen alleen al zijn een voormiddagvullend programma, de antwoorden erop ook. Het is natuurlijk een superbelangrijke problematiek. Ik ben eigenlijk ook wel blij met de aandacht die jullie eraan geven.

Ik start met een citaat van Guido Gezelle, ons allen welbekend: "De Vlaamse taal is wonderzoet voor wie haar geen geweld aandoet." Ik zeg dit om een aanvulling te doen. De taal is niet alleen wonderzoet, maar als je de taal spreekt, verhoog je heel fors je kansen op de arbeidsmarkt.

Samen met jullie ben ik zeer tevreden dat het talenplan 'Vijf voor Taal' er nu ook is. We hebben het hier al vaak over de kennis van het Nederlands gehad en hoe de kennis van het Nederlands je kansen op de arbeidsmarkt verhoogt. Met 'Vijf voor Taal' wil ik specifiek ook die 17 procent werkzoekenden aanspreken die geen of een beperkte kennis van het Nederlands hebben. Dit door hun het Nederlands aan te leren, maar ook door hun latere werkgevers en collega's hen hierin te laten begeleiden. Een werkplek blijft natuurlijk in de eerste plaats een werkplek, dat vind ik absoluut. Maar mits de nodige ondersteuning is de werkvloer ook de ideale plek om Nederlands aan te leren. Hetzelfde geldt ook voor de opleidingsvloer.

Voor dit talenplan voorzien we via 'Alle hens aan dek' 5 miljoen euro om het verschil te kunnen maken. Het is mijn bedoeling om die 5 miljoen euro echt bij de anders-taligen en de werk- en opleidingsomgeving in te zetten. De algemene doelstelling is het verhogen van de tewerkstellingsgraad van mensen met een taalachterstand. De focus ligt niet enkel op de persoon met een taalachterstand zelf, maar ook op zijn werkomgeving. Ik ben er namelijk van overtuigd dat je ook de werkgevers voldoende ondersteuning moet bieden als ze iemand met een taalachterstand in dienst nemen. Dan verhoog je de kans op een duurzame tewerkstelling. Zeker in het eerste jaar is dat van belang.

We bekijken samen met VDAB op welke concrete acties het budget ingezet kan worden. Dat wordt de komende weken gefinaliseerd. Koken kost geld, maar het hangt ook af van de chef-kok die in de potten roert hoeveel alles kost. Er zijn een aantal acties die we perfect kunnen inbedden binnen de bestaande werking van

VDAB. Het moet niet altijd meer kosten, het kan ook een reorganisatie zijn die ertoe leidt dat je het budget beter kunt inzetten. Op dit ogenblik zijn er 146 taalcoaches aan de slag bij VDAB. We zijn dus nu het budgettaire plaatje aan het bekijken om onze nieuwe acties in te passen.

De hoofddoelstelling moet zijn om personen met een taalachterstand zo snel mogelijk duurzaam aan het werk te krijgen. We werken via trajecten op maat, waarbij er rekening gehouden wordt met de al bestaande talenkennis, de interesses van de werkzoekende enzovoort. Om te weten hoever iemand staat met zijn kennis van het Nederlands, wordt bij het begin van het traject bij VDAB een taalinschatting gemaakt. Dat kan op een aantal manieren. Sommige werkzoekenden zullen al in het bezit zijn van een onderwijsdiploma dat ze behaald hebben in een onderwijsinstelling. Dat kan een centrum voor basiseducatie zijn, of een centrum voor volwassenenonderwijs. Het behaalde attest is automatisch te raadplegen in het klantendossier dankzij de automatische koppeling met de Leer- en Ervaringsbewijzendatabank (LED).

Maar het is niet altijd zo eenvoudig. Voor werkzoekenden zonder zo'n attest of met een verouderd attest, moet er bij de intake een nieuwe inschatting gebeuren. Dat kan extern, collega's Ronse en Bothuyne, maar dat kan ook intern bij VDAB. Als je het extern doet, gebeurt dat grotendeels bij het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII). Als het bij VDAB gebeurt, zijn er twee mogelijkheden. Ten eerste: de bemiddelaar doet eerst een eerste globale inschatting. De taalinstructeurs Nederlands Tweede Taal (NT2) van VDAB leiden bemiddelaars op om dat te doen. De bemiddelaars zullen dit kunnen doen op basis van de beschikbare recente attesten. Ten tweede, als die niet ter beschikking zijn, zal de screening gebeuren door de NT2-instructeur. Die inschatting is natuurlijk geen nattevingerwerk. De NT2-instructeurs hebben een toolbox, die VDAB ontwikkeld heeft, om de taalinschatting grondig te doen en waarbij de mondelinge en schriftelijke vaardigheden gemeten worden.

In het klantendossier wordt vervolgens de talenkennis van de werkzoekende bijgehouden. Na het volgen van een taalopleiding wordt de score dan aangepast. Tot voor kort waren er drie niveaus om de talenkennis te omschrijven. Nu gaan we naar zes niveaus, gebaseerd op het Europees Referentiekader voor Moderne en Vreemde Talen. Men zou kunnen zeggen: waarom doen we dat? We kunnen op deze wijze het taalniveau van de werkzoekende veel nauwkeuriger inschatten en er kan dus nog gemakkelijker een passend opleidings- of werkaanbod gedaan worden.

Dan wat betreft de betrokkenheid van de werkgevers. We moeten een gezonde balans vinden tussen iemand niet te lang in de werkloosheid houden om een opleiding Nederlands te krijgen enerzijds en iemand zonder enige kennis van het Nederlands naar de arbeidsmarkt te sturen anderzijds.

Rekening houdend met de interesses en talenten van de werkzoekende, proberen we die zo snel mogelijk toe te leiden naar een job of een opleiding. Je mag die talenkennis niet uit het oog verliezen. Ik vind het dus niet oké om iemand met een taalachterstand snel snel te bemiddelen naar een job waarbij geen kennis van het Nederlands vereist is. Dan blijf je natuurlijk met die taalachterstand zitten. Dat betekent dat, als die job wegvalt, je een vogel voor de kat kunt zijn in een volgende job. Daarom willen we die 17 procent werkzoekenden zonder of met een beperkte kennis van het Nederlands zo snel mogelijk toeleiden naar een job binnen hun interessegebied, maar mét taalondersteuning op de werkvloer en voldoende oefenmomenten. Anders blijft het dweilen met de kraan open.

In 90 procent van de vacatures vraagt een werkgever een goede tot zeer goede kennis van het Nederlands. En dat is logisch. Mensen willen dat hun onderneming

draait. Maar zo sluit je natuurlijk wel uit dat de werkplek een plaats kan zijn waar het Nederlands aangeleerd kan worden. Vandaar dat we nu gaan werken met taalprofielen. Een taalprofiel is een inventaris van de taken die een werknemer moet vervullen en waarvoor specifiek de kennis van het Nederlands noodzakelijk is. Daarnaast toont een taalprofiel aan werkgevers waar er nog meer taaloefenmomenten ingebouwd moeten worden, bijvoorbeeld contacten met collega's, en waar er drempels zitten, bijvoorbeeld het lezen van complexe veiligheidsfiches.

Op basis van zo'n taalprofiel kan de werkgever dan een beroep doen op het taalondersteuningsaanbod op de werkvloer. Dat kan bijvoorbeeld via de coaches van Nederlands op de Werkvloer (NODW+) waarbij de werknemer met een taalachterstand op de werkvloer wordt begeleid om zijn kennis van het Nederlands op te krikken en waarbij zijn collega's tips krijgen over hoe ze met hun collega met een taalachterstand kunnen communiceren. Ik heb trouwens al schitterende voorbeelden gezien van bedrijven waarin met pictogrammen gewerkt wordt om mensen heel snel onze taal aan te leren.

Voorzitter, u vroeg hoe het opleidingsaanbod eruitziet. Door een grondige taalinschatting te maken, kan er een traject op maat aangeboden worden. Het is dus niet zo dat er een modeltraject bestaat waar iedereen in moet passen.

Ik geef het voorbeeld van een werkzoekende met een taalachterstand die onlangs een diploma als lasser heeft behaald. Bij de intake bij VDAB zal al snel vastgesteld kunnen worden dat een beroepsopleiding in dat geval niet nuttig is. Wel kan het nuttig zijn om een basis Nederlands aan te leren zodat veiligheidsinstructies op de werkvloer kunnen worden begrepen en gevolgd. Dat kan gebeuren op de werkvloer. Toegepast op het voorbeeld, zal de opleiding Nederlands dan plaatsvinden in groep bij VDAB of op de werkplek, waarbij individuele ondersteuning voorzien wordt. In beide gevallen kan het gaan om fysieke begeleiding of begeleiding op afstand. Dat wordt bepaald in functie van de noden van de werkzoekende.

Collega Ronse, de coronacrisis heeft ons, nog meer dan voorheen, een beroep leren doen op digitale applicaties. VDAB heeft een webapplicatie ontwikkeld, 'Uitsprekend', waarmee een persoon met een taalachterstand zijn talenkennis, en specifiek de uitspraak, kan oefenen. Ook voor West-Vlamingen kan dat zeer nuttig zijn. Daarnaast ontwikkelde VDAB, samen met de landbouworganisaties, de FACT-app om land- en tuinbouwers ondersteuning te bieden bij het communiceren met hun seizoenarbeiders. Die digitale leer- en ondersteuningsmiddelen ontwikkelen we verder als aanvulling op het bestaande aanbod.

Dan kom ik tot de vragen die te maken hebben met de band met het onderwijs. Ik denk dat het voor de aandachtige luisteraar al duidelijk is dat VDAB samenwerkt met heel veel verschillende partners, zoals de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's), de centra voor basiseducatie (CBE's) en het Agentschap Integratie en Inburgering. Het antwoord op uw vraag is dus: 'absoluut ja!'.

Collega Bothuyne, u stelde een vraag over het vermijden van de terugval in de werkloosheid. Zoals ik al zei bij het begin van mijn antwoord, is het van belang om, bijvoorbeeld door voldoende oefenmomenten op de werkvloer, een stevige basis Nederlands te verwerven. Daarom zetten we extra in op het systeem van de individuele beroepsopleiding met taalcoaching (IBOT). Zoals u terecht aangaf in uw vraag, collega Bothuyne, stijgt het aantal IBOT's. Maar het mag echt nog meer zijn. Door van de IBOT een standaard te maken, zouden we meer duurzame mogelijkheden kunnen creëren voor een goede loopbaan. Een taalinstructeur van VDAB komt dan tijdens de individuele beroepsopleiding op de werkvloer om de persoon met een taalachterstand en de Nederlandstalige collega's te coachen. Naast IBOT kan een werkgever ook een beroep doen op het systeem van job- en

taalcoaching. Net zoals IBOT is dat gratis en krijgt de werkgever ondersteuning op maat op de werkvloer.

Zoals jullie merken, richten we ons dus niet alleen op de werknemer maar willen we ook de werkgever voldoende ondersteuning bieden om de kansen op duurzaamheid te verhogen.

Daarnaast – en dat is een nieuwigheid – wil ik op sleutelmomenten in een loopbaan de taalinschatting herhalen, bijvoorbeeld wanneer iemand verandert van job of wanneer hij een opleiding gevolgd heeft. Als dan een terugval in de kennis van het Nederlands wordt vastgesteld, kan er tijdig ingegrepen worden en een gepast remediërsaanbod voorzien worden. In de uitvoering van 'Vijf voor Taal' moet dat nu dus concreet vormgegeven worden. Dat zou bijvoorbeeld kunnen gebeuren door een zelftest of door een test door de bemiddelaar wanneer de betrokkene opnieuw langskomt na een opleiding te hebben gevolgd of gewerkt te hebben.

Dan kom ik tot de vragen over de dienstverlening. Bij de opmaak van 'Vijf voor Taal' heb ik me verdiept in het VDAB-aanbod voor mensen met een taalachterstand, maar ook in het aanbod dat er is voor werkgevers die een persoon met een taalachterstand aanwerven. Ik heb daarbij vastgesteld dat het zowel voor de persoon met een taalachterstand als voor de werkgevers bijzonder moeilijk is om een globaal zicht te krijgen op het beschikbare VDAB-aanbod. Dat lijkt soms op een oerwoud. Op een gegeven moment had ik het gevoel: laat maar zitten. En dat is natuurlijk niet de bedoeling. Dat vind ik een ontzettend belangrijk werkpunt voor VDAB: zorg ervoor dat het bestaande aanbod gemakkelijk en helder toegankelijk is.

Daarom is er gevraagd om een landingspagina te maken op de website waar de werkgever alle info gebundeld kan terugvinden over de vormen van taalcoaching op de werkvloer die worden aangeboden door VDAB of door de partners. Ook voor werkzoekenden moet er een landingspagina zijn, met de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn in hun zoektocht naar een job of een opleiding.

Ik kom tot de sancties. VDAB maakt met de werkzoekenden afspraken over het traject naar werk. Voor een werkzoekende met een taalachterstand kan dat gaan om het volgen van een opleiding Nederlands. Als blijkt dat die afspraken niet worden nageleefd, dan is het eenvoudig: dan kan de controledienst absoluut overgaan tot sanctionering. VDAB rapporteert daar ook over, via het jaarverslag. Dat is altijd een heel populair moment.

Collega's, tot slot nog een woordje duiding, als sympathieke noot. Waarom heb ik verwezen naar Guido Gezelle? Enerzijds had dat te maken met de taal. Maar toen ik nog minister van Onderwijs was, heb ik een nieuw decreet inzake het deeltijds kunstonderwijs gemaakt. Mevrouw Gennez, u zult dat nog wel weten. We hebben toen niet langer een verplicht repertoire opgelegd. Guido Gezelle behoorde daartoe in de opleiding Drama. Ik heb daar van de Guido Gezellefans wel wat commentaar op gekregen, en hoop dit bij dezen te hebben rechtgezet door hem een heel bijzondere vermelding te geven.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Het thema verdient ook wel een uitgebreid antwoord, en vooral een uitgebreid actieplan. Het blijkt heel duidelijk uit uw antwoord dat daar goed werk van wordt gemaakt. Dat we daar inspanningen voor moeten leveren, is iets waar ik al vele jaren in het parlement op hamer. Het is goed dat de Vlaamse Regering en VDAB daar nu de nodige prioriteit aan geven.

We zitten met ongeveer 34.000 mensen die de taal niet machtig zijn en ingeschreven zijn als werkzoekende bij VDAB. Dat cijfer is al vele jaren vrij constant. Het maskeert wel een aantal bewegingen erachter. Ik stel vast dat meer

dan de helft daarvan langer dan een jaar werkzoekend is. Die mensen hebben dus al een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Ik hoop dat daaraan bij de screening ook voldoende aandacht wordt gegeven, dat men hen vastneemt om hun een traject op maat te kunnen geven. Dus, bijzondere aandacht voor de mensen die al langdurig werkzoekend zijn en de taal niet machtig zijn, dat lijkt me een belangrijke bijkomende vraag.

Ik ben blij dat u ook erkent dat we ook de werkgevers moeten meekrijgen in dezen. Iemand met een taalachterstand aanwerven is altijd een uitdaging. Het is cruciaal om ook hen mee te krijgen en hen op een goede manier te ondersteunen. Wordt daar ook in de sectorconvenanten een actie van gemaakt? Kunnen we ook via dat kanaal misschien meer werkgevers overtuigen van de toolbox die VDAB op dat ... *(onverstaanbaar)* ... aan te bieden?

Die draaideurwerkloosheid moeten we echt vermijden. Vroeger heeft VDAB altijd de snelste weg naar werk als motto gehanteerd, ook voor deze groep. Het is niet omdat iemand aan het werk is dat dat op een duurzame manier gebeurt. Als die taalkennis niet op punt wordt gesteld of gehouden, dan dreigt er heel snel opnieuw werkloosheid te ontstaan, en dat moeten we vermijden. We moeten dus echt inzetten op het op een duurzame manier laten verwerven van die taalkennis.

Ik heb nog een vraag over de rapportering. Er is ook een stok achter de deur. Taaltrajecten worden aangeboden. Er worden inspanningen geleverd, door VDAB, werkgevers, sectoren, opleidingscentra. We verwachten ook inspanningen van die anderstalige werkzoekenden. Ik hoop dus dat er bij de monitoring vanaf nu ook bij de sanctionering rekening kan worden gehouden met het al dan niet gaan over een taaltraject voor de betrokkene, zodat we ook op dat punt de resultaten van het actieplan kunnen opvolgen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, u zult misschien niet meteen kunnen antwoorden op mijn eerste vraag. Misschien zal ik een schriftelijke vraag stellen. Hebben we vandaag eigenlijk al cijfergegevens over de bereidheid van anderstalige werkzoekenden om effectief in te gaan op het aanbod, dat trouwens al een aantal jaren bestaat? Dat VDAB inzet op taal, is immers natuurlijk niet nieuw. Hebben we daar een zicht op? Hebben we bijvoorbeeld ook zicht op het aantal sancties dat uitgesproken is omdat men niet wilde deelnemen aan initiatieven om het taalniveau te versterken?

Mijn tweede vraag sluit een beetje aan bij wat de heer Bothuyne zei. Hoeveel van de langdurig werkzoekenden hebben effectief het luik taal als grootste knelpunt? Kan er ook op die groep prioritair gewerkt worden met extra taalopleidingen en, uiteraard, dat aanklappend taalbeleid?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Dit onderwerp is inderdaad belangrijk. Er moet de nodige aandacht aan besteed worden, want het kennen van de taal, van het Nederlands is effectief een instap naar werk. Het geeft me dus een beetje een dubbel gevoel. Moeten ze Nederlands kennen? Ja, uiteraard, want zonder de taal geraken ze er inderdaad niet. De vraag is natuurlijk of de Vlaamse overheid dat allemaal moet bekostigen. Van onze kant zouden we eerder geneigd zijn om te zeggen: neen, de Vlaamse overheid moet dat allemaal niet bekostigen als al die initiatieven zomaar gebeuren zonder voorwaarden. Wat bedoel ik daarmee? Ik heb er zelf al een aantal schriftelijke vragen over gesteld: de Vlaamse overheid investeert onnoemelijk veel in taalprojecten. Er zijn zowel vrijwillige als verplichte trajecten rond het aanleren van de Nederlandse taal. Het is eigenlijk geen excuus meer wanneer je de taal niet kent, rekening houdende met de middelen die worden

ingezet door zowel u, als minister van Werk, als minister Somers, verantwoordelijk voor de inburgering en de integratie. Het is echt een heel belangrijk onderwerp. We moeten afstappen van alle vormen van vrijwilligheid. We moeten vooral werken aan een evaluatie van studenten die meedoen of een evaluatie van al die trajecten, om na te gaan hoeveel procent er effectief doorstroomt naar werk, rekening houdende met alle cursussen die ze hebben kunnen volgen.

Minister, ik steun u zeker in uw – hoe had u het genoemd – landingspagina rond het Nederlands, maar dat is inderdaad een kluwen. Je vindt er heel veel informatie, maar het is heel moeilijk om te bundelen hoe je het allemaal kunt gaan ondersteunen. Het is dus wel goed dat u werkt aan die landingspagina, want het is ook van belang dat we daar de werkgevers mee hebben. Ik heb het gevoel dat dit nu wel het geval is. Het is een win-winsituatie. Enerzijds voor de werkgever, als hij door de inspanningen die hij heeft geleverd toch een geschikt en competent persoon vindt om de job uit te oefenen waar hij een vacature voor heeft uitgeschreven. Anderzijds is het voor de werknemer ook van belang dat hij uiteindelijk die job vindt, werk heeft en dat hij zelf werk kan maken van een loon. Het is inderdaad heel belangrijk.

Ik vind het ook belangrijk dat u ondersteunt dat er eventueel sancties gegeven kunnen worden, natuurlijk om die vrijblijvendheid weg te werken, maar ook om echt te zeggen dat we de inspanningen die de overheid levert, respecteren en dat diegenen die de taal niet willen leren, eruit moeten. We moeten er echt voor zorgen dat iedereen die zich hier vestigt, werkwilbig wordt en dat hij zijn steun biedt aan de maatschappij.

Hoe zult u eigenlijk overgaan tot het evalueren van studenten of stagiairs? Ik noem hen tijdelijk studenten of stagiairs, het zijn personen die in een traject naar werk zitten. Gaat u hen verder evalueren, verder opvolgen? Is het aanbod dat u aanbiedt, een verplicht aanbod? Hebt u cijfers van hoeveel er effectief doorstromen na zo'n taalbegeleidingstraject van Nederlands op de werkvloer? Hoe gaat u de sancties verder uitwerken en opvolgen?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Ik vind het wel opvallend dat, naargelang over wie het gaat of wat het onderwerp is, termen als 'sanctioneren', 'streng opvolgen' of net helemaal niet en er zo voorzichtig mogelijk mee omspringen, bij de collega's wel heel snel kunnen veranderen en dat het geweer van schouder wordt gewisseld. Opvallend vind ik dat.

Ik vind het vooral goed dat er wordt nagedacht over 'on the job' een taal leren, en niet over het ideologische keurslijf van eerst heel goed Nederlands leren en dan eventueel doorstromen naar de arbeidsmarkt. Ik denk dat we het er, voor alle duidelijkheid, allemaal over eens zijn dat Nederlands heel belangrijk is, dat het nodig is om te functioneren, om te communiceren, met elkaar overweg te kunnen. Maar het is ook belangrijk, als we onze arbeidsmarkt in die plooiën willen leggen waar u ook volop voor gaat, namelijk die 80 procent tewerkstellingsgraad en het weer naar een gezondere arbeidsmarkt gaan na die hele coronacrisis, om iedereen in te zetten die daaraan wil meewerken. Dan is het goed dat men er niet te bekrompen mee omgaat, maar dat men echt kiest voor 'on the job learning'. Het aangehaalde voorbeeld van pictogrammen enzovoort: dat zijn sporen waar verder op ingezet moet worden om ervoor te zorgen dat mensen én aan de slag geraken én beter Nederlands kunnen leren.

Er zijn al heel veel vragen gesteld, maar misschien hebt u het in uw uitgebreid antwoord aangehaald en is het mij ontgaan, minister. VDAB gaat nu ook inburgeraars die zich verplicht inschrijven, voor een stuk moeten begeleiden. Is VDAB daar voldoende voor gewapend? Hebben ze daar voldoende middelen voor?

U hebt het kort over die 5 miljoen euro gehad die u volledig wilt laten terechtkomen bij de inburgeraars. Gaat dat voor een stuk daarover? Op welke manier wordt VDAB extra ondersteund om ervoor te zorgen dat ze de inburgeraars die zich verplicht moeten inschrijven, nu beter zullen kunnen begeleiden?

De voorzitter: Het belangrijkste nieuws lijkt mij hier te zijn dat een Antwerpenaar het belang van het Nederlands erkent.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de grote interesse en de vele aanvullende vragen.

Collega Bothuyne, wat uw vraag rond de link naar taal en de sectorconvenanten betreft, is er het addendum 'Non-discriminatie en inclusie'. Onder het luik van inclusie kan zeker de weg naar het VDAB-aanbod geleid worden. Dat is een goede suggestie die u daar maakt, en die ik ook opneem. Sectoren werken – dat hebt u ook gezegd – al jarenlang mee aan een taalondersteuning op de werkvloer. Zie bijvoorbeeld de horecasector: die heeft een volledige gids van alles wat je in de keuken kunt vinden, en dan vertaald naar het Nederlands.

Wat de rapportage betreft, wordt er rekening gehouden met het al dan niet gevolgd hebben van een taaltraject bij sanctionering. Momenteel wordt er niet op individueel dossierniveau geturfd, maar ik kan dat zeker ook bekijken.

Ik kom tot de vraag van zowel collega Ronse als collega Bothuyne over de monitoring. Vandaag hebben we daar geen zicht op. Het is de bedoeling om stapsgewijs meer monitoring te voorzien, dus zeker ook over die sancties. Globaal vind ik trouwens dat er veel meer outputgegevens moeten komen bij VDAB. Men is soms dingen aan het doen en dan denkt men: wat is nu eigenlijk hetgeen ik gehaald heb? Ik ben soms verbaasd over dingen die ik niet weet en waarvan ik dacht dat we ze zouden kunnen weten.

De link naar langdurige werkloosheid of taalachterstand kan zeker gelegd worden door VDAB, dat kan wel. U kunt daar zeker een schriftelijke vraag over stellen. Ik denk dat ik die ook zal kunnen beantwoorden. Maar ik heb dat nu niet zomaar bij me. Sowieso wordt er bij elke intake aandacht besteed aan taal. Het zal dus bij die mensen vaak wat complexer zijn.

Collega Malfroot, u hebt inderdaad al heel veel schriftelijke vragen gesteld. Ik ben blij dat u dat ook zelf erkent. U kent ook mijn antwoord rond de investeringen in taal. Ik vind het van belang om daarin te investeren. Iemand die werkloos is, kost meer. Daar verschil ik, denk ik, een beetje van mening. Uw basishouding begrijp ik wel: als je werk wilt, moet je maar zorgen dat je Nederlands kent. Maar dat kost de samenleving natuurlijk ook heel veel. Werk hebben is ook de beste remedie om geïntegreerd te geraken.

Ik wil nu de sprong maken naar het meenemen van de werkgevers in dit verhaal. Een werkgever zal namelijk niet geïnteresseerd zijn in iemand die het Nederlands niet machtig is als daarvoor geen omkadering wordt voorzien. Je kan niet verwachten dat hij dat allemaal zelf doet.

We kunnen zeker cijfers geven over het aantal IBOT's. Ik denk dat die ook beschikbaar zijn op de site van Talenplan.

Wat de sanctionering betreft, heb ik eerder, op vragen van collega Ronse en collega Bothuyne, al geantwoord dat er inderdaad een hiaat is op het vlak van de monitoring. Op dat vlak is er echt wel sprake van een woestijn. We moeten dit echt in handen pakken.

Het is wel mogelijk om te bekijken hoeveel werknemers hun job konden behouden na een stage. Dat is heel interessant, omdat we de weg naar duurzaamheid willen bewandelen.

Collega Annouri, de verplichte inschrijving voor inburgeraars zit niet vervat in die 5 miljoen euro. Dat wordt door VDAB opgenomen in de reguliere werking. Ik vind dat trouwens ook een kerntaak van VDAB. Die 5 miljoen euro is dus vooral bestemd voor alles daarrond, niet voor wat de corebusiness zou moeten zijn.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik vind dit een bijzonder belangrijk actieplan, dat we in deze commissie kamerbreed steunen en dat we ook kamerbreed zullen opvolgen. We zijn blij met het extra accent op monitoring. Er werden in het verleden zeker acties ondernomen door VDAB, maar we moeten allemaal vaststellen dat het er te weinig waren en dat ze ook te weinig effectief waren. We hopen dat er, met de bijkomende stappen die gezet worden, effectieve resultaten geboekt worden en dat we het aantal werkzoekende mensen dat het Nederlands niet of nauwelijks machtig is, eindelijk kunnen laten dalen en dat we hen op een duurzame manier aan het werk kunnen helpen.

Ik ben ook blij met uw toezegging om meer samen te werken met de sectoren. Als het gaat over de horeca, wil ik u daar graag in ondersteunen met uw actieplan.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik denk inderdaad dat het niet gaat om zelfkritiek, minister. U kunt er niets aan doen. Maar ik denk wel dat we, als we een evidencebased beleid willen voeren, inzicht moeten hebben in het aantal mensen dat ingaat op het aanbod van die taalopleidingen. Het zou dus goed zijn, mocht er op dat vlak, parallel met het actieplan 'Vijf voor Taal', werk van gemaakt worden, zeker als het aanklappend beleid als heel belangrijk naar voren wordt geschoven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over overleg met de federale overheid over de veiligheid van de huishoudhulpen – 3137 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning voor dienstenchequemedewerkers – 3175 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, we hebben een niet onaardig budget voorzien om dienstenchequebedrijven te ondersteunen, onder andere voor het verbeteren en optimaliseren van de omstandigheden waarin onze huishoudhulpen moeten werken in deze moeilijke covidsituatie. Daaraan werden een aantal veiligheidsvoorschriften gekoppeld die, als ik me niet vergis, goed zijn voor 39,2 miljoen euro. In november en december werd daarenboven nog 2,89 euro per dienstencheque toegekend.

Het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) heeft een interne bevraging uitgevoerd, waaruit blijkt dat zeven op de tien huishoudhulpen zich onveilig voelen

tijdens het werk. Klanten zouden weinig respectvol zijn en de arbeidsvoorschriften minachten. Veiligheidsafspraken zouden niet worden nagekomen. Een op de drie klanten zou de veiligheidsmaatregelen niet respecteren. Meer en meer werknemers werken door de coronamaatregelen van thuis uit. Er zouden blijkbaar gevallen zijn waarbij de gebruiker kuchend door het huis loopt, geen mondk masker draagt of de social distancing niet respecteert. Mensen die in quarantaine verblijven, zouden de huishoudhulp daar niet altijd van op de hoogte brengen et cetera.

Een huishoudhulp die aanvoelt dat de werksituatie niet in orde is, moet de werkgever daarvan op de hoogte brengen en heeft recht op het behoud van loon voor deze uren, ook als de werkzaamheden gestaakt worden. Er bestaat ook een contactpunt voor dergelijke meldingen. Voor de huishoudhulp zelf ligt het uiteraard in de praktijk niet altijd voor de hand om een klant hierop te wijzen of om de activiteiten meteen te staken. Ik denk dat dat begrijpelijk is.

Ik zei het een hele tijd geleden al in de plenaire vergadering: we subsidiëren die dienstencheques zo hard. Het minste wat dan verwacht kan worden van de gebruiker, is elementaire hoffelijkheid en respect voor de huishoudhulpen, die nu al in heel moeilijke omstandigheden werken. Ik zei toen ook: als blijkt dat een gebruiker de maatregelen flagrant niet nakomt, dan moeten we kunnen optreden en mensen desnoods op een zwarte lijst zetten opdat ze niet meer in aanmerking kunnen komen voor financiële steun voor dienstenscheques.

We zagen dat ook de federale overheid initiatieven neemt ter bescherming van huishoudhulpen via dienstencheques. Minister Dermagne zei dat werknemers die hun werksituatie zelf als gevaarlijk inschatten, het recht hebben om hun taken op te schorten met behoud van het volledige loon. Dat is volgens mij nu al het geval.

Minister, hebt u al overlegd met uw federale collega? Hoe sluiten de Vlaamse en de federale initiatieven op elkaar aan? Toen ik dit aankaarte in de plenaire vergadering, kondigde u aan u dat u hiervoor een decreet zou uitwerken. Hoe wordt dit afgestemd met het federale niveau? Wat betekent dit alles voor de aanpak in Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Collega Ronse heeft de problematiek al uitgebreid geschetst. Ik wil eigenlijk wat dieper ingaan op de beslissing van het Overlegcomité, minister. Werknemers in de dienstenchequesector kunnen voortaan, met behoud van loon, het werk opschorten als ze vinden dat ze in een onveilige situatie moeten werken. De poetshulp moet dan de werkgever op de hoogte brengen van die onveilige situatie. Als die niet op korte termijn veilig gemaakt kan worden, dan mag de poetshulp het werk neerleggen, met behoud van loon. Dat is natuurlijk niet evident, wegens de positie die de huishoudhulp inneemt tegenover de klant als dienstverlener.

Het ministerieel besluit is duidelijk. Per shift moet worden voorzien in een chirurgisch wegwerpmasker en voldoende desinfecterende gel. Dit geldt al sinds dag 1, sinds de extra steun aan dienstenchequesector. Bij shifts van langer dan vier uur moet er een tweede exemplaar worden aangeboden.

Minister, u weet dat wij al heel lang pleiten – ook in onze gezamenlijke resolutie – voor een goede veiligheid op de werkvloer voor dienstenchequemedewerkers. Zij hebben namelijk toch de dienstverlening verzekerd tijdens deze coronapandemie. De schrijnende situaties die aan de oppervlakte kwamen door het zwartboek van het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) en die ook door collega Ronse werden aangegeven, moeten toch nopen tot waakzaamheid. Het blijkt dat het risico op besmetting op de werkvloer voor dienstenchequemedewerkers veel groter is dan het risico voor de gemiddelde medewerker.

Minister, ik heb dan ook de volgende concrete vragen met betrekking tot de beslissingen van het Overlegcomité inzake extra veiligheidsomkadering en de mogelijkheid om werk op te schorten met behoud van loon als de veiligheid niet gegarandeerd wordt.

Wanneer zal die maatregel effectief ingaan? Hoe zult u, in samenwerking met de federale overheid, controleren of hij ook correct wordt uitgevoerd?

We hebben de dienstenchequesector inderdaad al aanzienlijk extra gefinancierd om extra beschermingsmateriaal aan te kopen. Is er nog voorzien in een extra financiële tussenkomst om deze bijkomende maatregelen te dragen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor deze interessante vragen. Zoals jullie zelf al zegden, zijn we bij de start van de coronacrisis op Vlaams niveau al heel snel aan de slag gegaan met het opstellen van veiligheidsrichtlijnen, in overleg met vertegenwoordigers van de dienstenchequesector. We hebben daarvoor meer dan 100 miljoen euro vrijgemaakt. Ter info aan jullie allemaal: momenteel zitten we aan 106,18 miljoen euro, om de verhoogde kosten ten gevolge van de coronacrisis mee op te vangen. We hebben dus al zeer sterk ingezet op veilig werken in de sector.

De regels van het federale niveau liggen in lijn met onze Vlaamse richtlijnen: er was al een verplichting om te voorzien in mondkmaskers en er werd ook opgenomen dat werknemers de werkplek mochten verlaten als er niet veilig gewerkt kon worden.

Er is nog meer, collega's. Op het Overlegcomité van 23 april hebben alle regeringen van dit land beslist om de mondkmaskerplicht te verstrengen door nog enkel chirurgische mondkmaskers toe te laten en het aantal vast te leggen op minimaal een per klant en per prestatie van vier uur. Dit gebeurde op basis van de analyse van de virologen-experten, die aangaven dat huishoudhulpelingen wekelijks met verschillende klanten in contact komen in hun woonomgeving en dus een bijzonder risico lopen.

Collega Gennez, niet alleen in het zwartboek van de ABVV, maar ook door andere vakbonden werd aangegeven dat er op sommige plaatsen twee wasbare mondkmaskers per persoon gegeven werden, wat betekende dat die elke dag in de wasmachine gestoken moesten worden om de volgende dag te kunnen gebruiken. Dat zijn natuurlijk onwerkbaar toestanden, vind ik persoonlijk. Ik vind het dus zeer goed dat daar nu duidelijke instructies voor komen.

De Federale Regering heeft ondertussen de beslissing van het Overlegcomité vertaald in een ministerieel besluit (MB), dat nu voorligt bij de Raad van State. Zodra het MB definitief is, zullen we onze aangepaste veiligheidsrichtlijnen communiceren aan de dienstenchequebedrijven.

De Vlaamse Sociale Inspectie (VSI) blijft ondertussen controles uitvoeren. Als ze inbreuken vaststellen op de federale regels zullen ze hierover een proces-verbaal (PV) van inlichtingen kunnen overmaken aan hun federale collega's. Het zijn die federale diensten die dan dat MB moeten controleren.

Qua financiering betreft heb ik, zoals jullie weten, al 106,18 miljoen euro vrijgemaakt. Dit jaar heb ik voorzien in de volledige indexering van de inruilwaarde. Dat betekent een extra investering van 11 miljoen euro per jaar of 0,12 euro per dienstencheque. Het aantal arbeidsprestaties ligt ongeveer op het niveau van voor de coronacrisis. De bedrijven zullen, net als alle andere bedrijven, ook hun reguliere middelen moeten aanspreken om te voldoen aan die extra veiligheidsmaatregelen.

Collega's, net als jullie allemaal, hoop ik dat dit slechts tijdelijke maatregelen zijn en dat we, als iedereen zijn prikken gehad heeft, zo snel mogelijk kunnen terugkeren naar een situatie als die van voor corona, waarin die mondkemperplicht niet meer nodig is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik ben blij dat u werk maakt van dat decreet.

We stellen nu al vast dat er wat schroom is bij huishoudhulpen – dat blijkt althans uit dat ACV-onderzoek – om zaken te melden. Ik denk dat heel wat misbruik nog onder de radar blijft.

Ik heb hierover de volgende bijkomende vraag. Als we willen dat dat decreet geen dode mus wordt, hoe kunnen we er dan voor zorgen dat huishoudhulpen misbruiken effectief melden, opdat we die misbruikers kunnen aanpakken? Voor mij ligt dat echt heel gevoelig. Ik vind hoffelijkheid tegenover medewerkers, zeker tegenover huishoudhulpen, elementair. Als we vaststellen dat dit nu al zo erg de spuigaten uitloopt, dan moeten we er echt voor zorgen dat we dit kordaat kunnen aanpakken en dat we de huishoudhulpen ondersteunen en stimuleren. We moeten daarbij niet evolueren naar een klikmaatschappij, maar als huishoudhulpen zich niet goed voelen in hun werksituatie, dan moeten ze dat zeker kunnen melden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De achilleshiel van die beslissing van het Overlegcomité is waarschijnlijk dat een huishoudhulp, als die zich in een precare situatie bevindt en zich onveilig voelt, eerst de werkgever moet informeren. Dan is het natuurlijk de vraag hoe snel die werkgever antwoordt op de vraag om het werk neer te leggen. Ik denk dat dat in de praktijk schier onuitvoerbaar zal blijken. Eigenlijk zouden we dus de empowerment bij de werknemer moeten leggen: als die zich echt onveilig voelt, moet hij het werk neerleggen en dat ook kunnen aangeven aan de werkgever, zonder eerst de toestemming te moeten vragen, want dan dreigt het natuurlijk al te laat te zijn.

Ik neem aan dat de Raad van State ook nog zijn zegje moet doen over dit besluit. Hebt u een zicht op dat advies?

Ik denk dat ons pleidooi bekend is. U geeft nog eens de zeer grote bedragen aan die de Vlaamse Regering heeft toegekend aan de dienstenchequesector, bijna 120 miljoen euro tijdens de coronacrisis. Is het dan ook niet logisch dat een deel van die extra middelen naar de huishoudhulpen zelf gaat, die, zoals aangegeven door de bonden en door talrijke eigen getuigenissen, elke dag de risico's nemen op het terrein?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor de aanvullende opmerkingen. Collega Ronse, wat de melding van de misbruiken betreft: onze inspectie is ook in overleg met de vakbonden om meldingen te capteren. Het decreet om gebruikers uit te sluiten geeft ook een hefboom om klanten die de regels niet naleven, te sanctioneren, en dus ook de werkgever meer instrumenten te geven om de klant aan te spreken. Daar zit dus wel wat in.

Collega Gennez, wat de empowerment betreft: we ondersteunen opleidingen voor dienstenchequewerknemers rond assertiviteit. Dat is inderdaad belangrijk. In onze richtlijnen was ook altijd duidelijk dat de werknemers de werkvloer konden verlaten als de veiligheidsinbreuk bleef duren.

Het advies van de Raad van State hoop ik heel, heel binnenkort ook te krijgen. Dat decreet is ook voor ons, zoals jullie weten, ontzettend belangrijk.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Wordt zeker vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aandachtspunten bij de vernieuwde opleidingsinstrumenten – 3139 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vernieuwde opleidingsinstrumenten die nog te weinig bekend zijn bij de Vlaamse werknemers – 3159 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Minister, met de overheveling van de bevoegdheid werd een VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) gesloten voor een vernieuwd opleidingsinstrumentarium, namelijk het Vlaams opleidingsverlof (VOV), de opleidingscheques en het Vlaams opleidingskrediet. Dat moet drempels afbouwen en de werknemers aanmoedigen om hun competenties blijvend te versterken en steeds te blijven leren. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) neemt de instrumenten ook onder de loep. Ik zoom eventjes in op een aantal conclusies.

De administratieve vereenvoudiging van het VOV werd doorgevoerd en de terugbetaling werd ook versneld. Men vraagt echter aandacht voor de oplopende kosten voor de werkgevers. Ik citeer: "(...) daarom vraagt de SERV het terugbetaalde forfait te koppelen aan de indexering van het referteloon. Er moet ook een oplossing komen voor de situatie waarin de werkgever de loonkost niet terugbetaald krijgt wanneer de werknemer niet voldoet aan de voorwaarden van het VOV."

Het aantal aanvragen voor opleidingscheques nam in het schooljaar 2019-2020 af. De SERV vraagt om het gebruik te stimuleren en te verruimen, zodat alle werknemers ervan gebruik kunnen maken. Het gebruik van het opleidingskrediet moet worden gestimuleerd. De opleidingsdatabank wordt als zeer positief ervaren.

De SERV geeft aan dat deze hervormingen een goede basis zijn en formuleert een aantal aanbevelingen voor een beter flankerend beleid, zoals een ruimere bekendmaking en sensibilisering, alsook het verbreden van het draagvlak voor lerende netwerken en het benoemen van de risico's van competentieveroudering. Dat zijn voor de SERV belangrijke elementen voor een opleidings- en loopbaanoffensief om van het levenslang en levensbreed leren een succes te maken. Daarom roepen alle sociale partners ertoe op om de leer- en loopbaanrekening uit het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek' snel uit te rollen.

Minister, wat is uw standpunt over de aanbevelingen van de SERV? Op welke manier worden die meegenomen bij de huidige initiatieven om de leercultuur in Vlaanderen te versterken? Wat zult u doen om het instrumentarium voor opleidingen beter bekend te maken en de Vlamingen te stimuleren om toch te blijven leren? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de geplande leer- en loopbaanrekening? Op welke manier wordt daarbij overleg gepleegd en afgestemd met de Federale Regering?

Robrecht Bothuyne (CD&V): ‘Opleiding, opleiding, opleiding’, dat is het mantra van deze regering, denk ik. Dat kwam ook naar boven in het VESOC-akkoord ‘Alle hens aan dek’, dat de opleidingsdeelname van de Vlamingen wil verhogen. Zoals u allemaal weet, zitten we daar met een ernstig werkpunt. De SERV heeft een evaluatie gemaakt van het beleid tot op vandaag. Er zijn een aantal hindernissen om niet deel te nemen aan een opleiding, zoals de tijdsduur of de kostprijs. De Vlaamse instrumenten willen daarop inspelen. Via het VOV, de opleidingscheques en het Vlaams opleidingskrediet wil de Vlaamse Regering daar antwoorden op bieden. De SERV ziet deze opleidingsinstrumenten als “een mooi pakket instrumenten om werknemers aan te zetten hun competenties te versterken en zo hun positie en kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren”. De SERV geeft de regering dus een pluim voor haar werk en evalueert de instrumenten zelf als positief.

Toch is er nog ruimte voor verbetering, volgens de SERV. Zo zou de ondersteuning nog te weinig bekend zijn bij de Vlaamse werknemers en werkenden. De SERV vraagt ook om meer draagvlak te creëren voor lerend werken en te wijzen op de risico’s van competentieveroudering. Specifiek voor het VOV vragen de sociale partners het verlof beter bekend te maken en te onderzoeken wat werknemers tegenhoudt om van dat opleidingsverlof gebruik te maken. Bij de opleidingscheques zien we dat het aantal unieke klanten en het bedrag aan aangekochte cheques jaar na jaar daalt. In het Jaar van de Opleiding en met het oog op de relance zou dat inderdaad beter moeten. In de Relancesolutie hadden we er al toe opgeroepen om ook de hooggeschoolde werknemers toegang te geven tot opleidingscheques voor online opleidingen. De sociale partners vragen dan ook om die beperking op te heffen voor alle werknemers, zodat ook hoogopgeleiden opnieuw op een bepaalde manier kunnen gebruikmaken van die opleidingscheques.

Tot slot, in het regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering en in uw beleidsnota Werk en Sociale Economie uit u de ambitie om naar een leer- en loopbaanrekening te gaan. De OESO definieert dit als volgt: “(...) een rekening waarbij de rechten op opleiding opgespaard kunnen worden overheen de tijd. Het budget is virtueel en wordt enkel omgezet in financiële middelen wanneer het ingezet wordt voor opleiding. De rechten zijn aan de persoon gebonden en overdraagbaar in de tijd.” Ik vond dat een heel mooie definitie. Dat is dus iets waar we werk van willen en moeten maken.

Minister, hoe wilt u bijdragen aan het creëren van meer draagvlak voor lerend werken? Ben u bereid om gehoor te geven aan de vraag van de sociale partners om te onderzoeken wat werknemers precies tegenhoudt om gebruik te maken van het VOV? Zijn er gesprekken met andere gewesten, meer specifiek met het Brussels Gewest, om hun hervorming van het betaald educatief verlof af te stemmen op het Vlaamse systeem? Dat zou in dezen misschien de eenduidigheid ten goede kunnen komen.

Zult u acties ondernemen om meer promotie te maken voor opleidingscheques voor kort- en middengeschoolde werknemers en 55-plussers? Zult u die ook openstellen voor andere werknemers, die op dit moment uitgesloten zijn van opleidingscheques? Via welke instrumenten zult u ervoor zorgen dat het VESOC-akkoord versneld kan worden uitgerold, met als doel meer mensen opleiding en vorming te bieden in hun loopbaan? Welke instrumenten wilt u heel specifiek inzetten om de

doelgroep van kortgeschoolden en 55-plussers in de toekomst beter te bereiken? Hoever staat u met de ontwikkeling van die leer- en loopbaanrekening? Is daarover reeds overleg gepleegd met de federale overheid? Ook daar zijn er immers gelijkaardige intenties. Zo ja, wat is de uitkomst daarvan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik heb de SERV uitdrukkelijk bedankt voor het advies – u kunt mijn bedankingsbrief inkijken, mocht u dat wensen – omdat ik de positieve appreciatie van de hervormde opleidingsincentives zie als het resultaat van een goede samenwerking met de SERV in dit dossier. De hervormde opleidingsincentives zijn pas op 1 september 2019 officieel van start gegaan. Dat we ons anderhalf jaar later over de verdere uitrol kunnen buigen, is te danken aan de gezamenlijke inspanningen van mijn administratie, zowel het departement als VDAB, en de goede opvolging door de sociale partners.

Ik begrijp dat vooral de verdere bekendmaking van de opleidingsincentives een groot aandachtspunt is. Dat gaat over het opleidingskrediet, de cheques, het verlof. Een aantal initiatieven zijn intussen al opgestart, met het oog op de lancering vanaf volgend schooljaar. Samen met de sociale partners zijn we in het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek' overeengekomen om een tijdelijk initiatief op te zetten, met gemeenschappelijk initiatiefrecht, voor het VOV. Daarmee hebben de werkgevers een instrument in handen om werknemers die we moeilijk kunnen bereiken, aan te moedigen tot opleidingsdeelname. Daarnaast werkt het departement aan een nog betere ontsluiting van de bestaande opleidingsincentives, via een wizard die deze zomer wordt gelanceerd. De burger zal door middel van het beantwoorden van een aantal vragen naar de opleidingsincentives worden geleid die passen bij zijn of haar opleidingsvraag, of naar een overzicht van alle opleidingsincentives waarvan hij of zij kan gebruikmaken.

Het advies van de SERV bevat ook maatregelspecifieke aanbevelingen, waarnaar wordt verwezen in de diverse vragen. Ook die aanbevelingen neem ik ter harte. Mijn administratie bekijkt momenteel, in samenspraak met de Vlaamse opleidingscommissie, waarin ook diezelfde sociale partners zetelen en inspraak hebben, hoe we hier verder opvolging aan kunnen geven. Sommige SERV-voorstellen vragen verder onderzoek, bijvoorbeeld naar de budgettaire impact, of vragen een klantenbevraging van werkgevers, opleidingsverstrekkers en/of de burgers zelf. Een eerste bespreking van de aanpak heeft plaatsgevonden op 20 april. Een vervolg is ingepland voor begin juni 2021. Opnieuw getuigt dat van een goede samenwerking tussen sociale partners en de administratie. Ook tussen de administratie van het Brusselse Gewest en het departement is er een goede informatie-uitwisseling, zowel naar aanleiding van de hervorming van het betaald educatief verlof als naar aanleiding van de hervormingsplannen. De achterliggende motivatie voor de Vlaamse aanpak is toegelicht. Het is nu aan de sociale partners om hierin hun rol te spelen, en ook richting te geven aan de Brusselse plannen.

Wat de leer-en loopbaanrekening betreft, zitten we nog in de fase van de conceptontwikkeling. Dat wisten jullie, denk ik, want er zijn hierover al heel wat vragen gesteld. Vorig jaar is heeft het departement onderzoek gedaan naar leerdrempels en leermotivatie. Ook zijn de buitenlandse voorbeelden bestudeerd. Er is nu een VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering) bezig, dat de input zou zijn voor de visienota waarmee ik dan wil landen. Het onderzoek moet de bestaande incentives en de financiering voor opleiding in kaart brengen en concrete scenario's uitwerken voor de realisatie van de leer- en loopbaanrekening.

Ondertussen zitten we echter niet stil. Er wordt nu al stapsgewijs toegewerkt naar het beter ontsluiten van die opleidingsincentives. Er is ook al afstemming geweest

met de federale overheid, met de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO), omdat we natuurlijk met hen in dialoog moeten gaan om uiteindelijk geen twee instrumenten te krijgen. Dat zou verloren energie zijn.

Dan waren er de vragen over het draagvlak. De plannen in verband met lerend werken en het versterken van de leercultuur zijn in december van vorig jaar met de partners in het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek' gegoten, om zo tot een groot opleidings- en loopbaanoffensief te komen. Daarover is er ook al een uitgebreide gedachtewisseling geweest. Ook onder het speerpunt van de digitale transformatie zitten er maatregelen om digitale talenten en vaardigheden te versterken. Dat weten jullie.

Mijn administratie is vandaag ook bezig met de uitvoering van al die maatregelen. Daarnaast is ook het Partnerschap Levenslang Leren aan de slag met betrekking tot de uitdagingen die worden beschreven in de visienota 'De lerende samenleving'. Tot slot is het ook voor mij een blijvend aandachtspunt dat we bepaalde doelgroepen niet vlot bereiken. Momenteel loopt een OESO-studie naar mogelijke segmentering rond leerintentie. We zullen hard moeten werken rond die doelgroepen.

Hoe dan ook, blijft het verhaal van levenslang leren, zoals de SERV terecht stelt in zijn advies, er een van gedeelde verantwoordelijkheid van werknemers, werkgevers, zelfstandige ondernemers, bedrijven, sectoren, sociale partners, opleidings- en onderwijsverstrekkers én de overheid.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw lange toelichting en voor uw uitgebreid antwoord. We weten dat wijn beter wordt naarmate we hem laten rusten in de kelder. Competenties daarentegen moeten permanent bijgeschaafd worden. Competenties versterken moet een uitdaging blijven. We moeten ze steeds blijven ontwikkelen.

De analyse van de SERV is voor mij een pluim voor de Vlaamse Regering. De SERV geeft aan dat de basis goed zit en dat er gewoon werkpunten zijn om het instrumentarium bekend te maken en de werkgevers te overtuigen om een opleiding te volgen. Ik onthoud ook dat de fundamenten op dit moment stevig zijn. Dat is de beste basis om verder op te bouwen.

2021 werd uitgeroepen tot het Jaar van de Opleiding. Voor mij is dit een goed tijdstip om de Vlaming goed wakker te schudden. Laten we niet alleen kijken naar 2021, maar ook naar de komende jaren. We gaan moeten blijven investeren in onze competenties. Dat moet een evidentie worden. Dat is de beste manier om de mensen een soort glazen bol voor te houden en aan te tonen dat die competenties bijgeschaafd moeten blijven worden.

In deze commissie heb ik al meermaals aangegeven dat we vol ongeduld wachten op de resultaten van de initiatieven die nu lopen. We moeten niet vooruitlopen op de feiten, maar ik hoop dat er vernieuwende initiatieven komen, dat er out of the box wordt gedacht om die leercultuur een boost te geven. Alleen zo kunnen we de mensen prikkelen en de leergoesting aanwakkeren.

Ik hoop dat we snel vooruitgang kunnen boeken voor die leer- en loopbaanregeling. Zijn er nog drempels op dit moment waar nog aan gewerkt moet worden? Welke drempels zouden dat zijn?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Er is een uitgebreid opleidingsinstrumentarium. Het is een bijzonder grote uitdaging waar u voor staat om die opleiding en vorming breed te introduceren bij de Vlaamse werknemers.

Ik heb twee bijkomende vragen, ten eerste over de leer- en loopbaanrekening. Er is overleg geweest met de FOD WASO en dat was positief. We hebben hier geen federaal initiatief nodig volgens mij. Wat is uw visie op de rolverdeling tussen Vlaanderen en de federale overheid inzake de leer- en loopbaanrekening? Als de federale overheid dat Vlaamse instrument wil ondersteunen, is dat welkom, maar het is bij uitstek een Vlaamse bevoegdheid. Zult u daarop blijven werken op die manier?

Twee, we hebben het over opleidingen voor werknemers, maar er is ook nog de groeiende groep zelfstandigen. Welke initiatieven zijn er specifiek voor hen voorzien in de komende maanden en jaren?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, ik sluit me aan bij uw voorlaatste vraag over afstemming tussen het federale en het Vlaamse niveau betreffende de leerrekening. Een goede afstemming is zeer belangrijk. Zijn er al concrete afspraken over wie de lead gaat nemen? Het lijkt voor de hand liggend dat u dat gaat doen, minister. Vlaanderen moet zelf de lead nemen. Dan kunnen we nagaan of we federale instrumenten kunnen opnemen in de Vlaamse loopbaanrekening. Dan is het voor de burger één rugzakje, en zijn het er geen twee of drie of meer, afhankelijk van waar men woont. Zijn daar concrete afspraken rond gemaakt?

Ik hoop, als de Vlaamse leerrekening vorm krijgt, dat ze voldoende ambitieus is. Ik blijf wat bekommerd over dat advies van de SERV, het driestappenplan. Dat zegt alleen maar dat we alles in kaart gaan brengen. Ik denk dat de ambitie verder moet reiken. We moeten in de richting van dat rugzakje gaan. Daarmee kan men op maat zien wat men al gedaan heeft, waar men nog recht op heeft, waar men begeleid in wordt. Dat wordt cruciaal om van die opleiding een succes te maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Sowieso, mevrouw Claes, wat we nu doen, is verder onderzoek. Er bestaan heel weinig buitenlandse voorbeelden. Vandaar dat we teammatig alle onderbouw versterken, maar we moeten wel zorgen dat het juist is wat we doen. We willen alles wat we al hebben, beter ontsluiten. We kunnen verder fysiek bepalen hoe de leer- en loopbaanrekening er dan zal uitzien.

Mijnheer Bothuyne, via het ontsluiten van andere wizards zal ook de kmo-portefeuille worden meegenomen. Dat is dus belangrijk. Er is nu al een federaal platform, mycareer.be, dat een overzicht geeft van je loopbaan en je rechten. Dat is op zich geen concurrent voor mijnloopbaan.be, maar het zou ideaal zijn als ze goed op elkaar inspelen, zodat het geen twee totaal verschillende instrumenten zijn. Al liggen de voornaamste incentives op het Vlaamse niveau, ik vind het goed dat alles een beetje aan elkaar geschakeld zou zijn, vandaar die overlegronde. Er is nog veel werk aan de winkel in dit dossier.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): We moeten dit zeker opvolgen. We kijken alvast uit naar de studies en het verdere verloop.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik kan me daar alleen maar bij aansluiten. Wordt vervolgd, collega's. De uitdaging is groot, het werk ook. Er wordt naarstig aan gewerkt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over loontegemoetkomingen en dubbele financiering – 3142 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Eerst en vooral dank aan onze medewerker Tijn Rommelaere, die me met handen en voeten deze problematiek heeft uitgelegd. Hij heeft dat in kindertaal moeten doen, want het is verschrikkelijk complex. Ik probeer de vraag te vertalen.

Er is de sociale Maribel. Iedereen kent die. Die is vooral bedoeld als ondersteuning voor arbeidscreatie in de non-profitsector. Werkgevers ontvangen dan een tussenkomst in de loonkosten. Dat wordt met RSZ-middelen gefinancierd. Uiteraard, dat is de essentie van mijn vraag, moet dubbele financiering vermeden worden. Een bedrijf of organisatie kan niet zomaar voor dezelfde uitgaven verschillende subsidies ontvangen. Men wil nagaan wat de subsidies op Vlaams niveau al waren inzake loontussenkomst. Dat staat op de multifunctionele aangifte (DmfA-aangifte). Dat kan gaan om het Vlaams Opleidingsverlof (VOV), de tussenkomst arbeidsongevallenverzekering, de Vlaamse intersectorale akkoorden of – en daar komt het – de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP).

Waarom wordt de VOP in dat lijstje opgenomen? De Vlaamse ondersteuningspremie kan worden aangevraagd indien een arbeidshandicap van een medewerker een impact heeft op zijn functioneren. Daarmee wordt het lagere rendement of een bijkomende investering gecompenseerd. Het is niet noodzakelijk een loontussenkomst. De VOP zou uit dat lijstje van mogelijke dubbele financiering moeten worden gehaald. Werkgever en werknemer spreken onderling af hoe de VOP wordt ingevuld. Zo kan de premie worden ingezet voor bijvoorbeeld afwijkingen op het uurrooster – voor een langere lunchpauze, voor aanpassingen van het takenpakket, of voor de begeleiding en ondersteuning door rechtstreeks verantwoordelijken. Wij zien dat niet als een dubbele financiering in de context van die sociale Maribel.

Moraal van het verhaal: Vlaanderen voorziet subsidies om personen met een arbeidshandicap te ondersteunen. Die zou, naar onze vrees, federaal worden afgevoerd omdat die wordt meegenomen. Minister, kunnen we daar iets aan doen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, ik kan u een kort of een lang antwoord geven. U mag zelf kiezen. Het korte antwoord is dat dit inderdaad een zeer technische vraag is en dat het antwoord erop neerkomt dat de RSZ controleert of een VOP wordt toegekend en of er een sociale Maribel-vermindering is. Ik weet niet of dat volstaat voor u. Zo niet, ga ik over tot mijn iets meer uitbundige antwoord.

Dubbele financiering of subsidiëring kan absoluut niet. Dat moeten we absoluut vermijden. De VOP is een tussenkomst in de loonkosten voor de werkgever die een werknemer met een arbeidshandicap of gezondheidsprobleem tewerkstelt. De werkgever ontvangt die premie omdat die arbeidsbeperking invloed heeft op het functioneren van de werknemer, er is rendementsverlies.

De VOP is vormgegeven binnen de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV), een Europees kader dat lidstaten in staat stelt om overheidsmiddelen aan bedrijven te geven. De steun die overheden aan ondernemingen verlenen, valt

onder de AGVV. Die hoeft niet bij de Europese Commissie te worden aangemeld, een kennisgeving volstaat.

Een belangrijke voorwaarde is inderdaad dat men vanuit de overheid maar één keer hetzelfde kan financieren. In uw voorbeeld is er een risico dat twee overheden de loonkost van dezelfde werknemer zouden financieren: één keer vanuit de Vlaamse overheid, met de VOP, en één keer vanuit de federale overheid, met de sociale Maribel.

De VOP-regelgeving bevat daarom een aantal concrete bepalingen om die risico's te vermijden. We hebben expliciet opgenomen met welke andere loonkostsubsidies de VOP niet gecombineerd mag worden. Uw voorbeeld zit daarbij.

We voorzien dat de VOP-premie berekend wordt op loonkosten waarbij al rekening wordt gehouden met eventuele verminderingen van de werkgeversbijdragen. Bijvoorbeeld de Vlaamse doelgroepvermindering voor laaggeschoolde jongeren, maar ook RSZ-verminderingen rond de eerste aanwerving enzovoort. De VOP wordt berekend op de werkelijke loonkosten na aftrek van de Vlaamse en federale RSZ-vermindering.

De sociale Maribel heeft betrekking op de loonkosten van bepaalde werknemers binnen bepaalde sectoren. De sociale Maribel richt zich hoofdzakelijk op de non-profitsector. De bedragen die door de sociale Maribel vrijgemaakt worden binnen een bepaalde sector, worden aangewend om bijkomende tewerkstelling in deze sector te subsidiëren. Voor een werknemer die aan de sociale Maribelvoorwaarden voldoet, kunnen de werkgevers van de verschillende sectoren een forfaitaire vermindering van hun sociale bijdragen aanvragen.

Ik begrijp dat hier een risico op dubbelfinanciering zou kunnen bestaan. Het gebruik van de sociale Maribel door een werkgever kan door de Vlaamse overheid niet zomaar afgetrokken worden van de loonkosten waarop we de VOP berekenen. Bij de sociale Maribel gaat het niet om een een-op-eenrelatie.

Het is belangrijk dat de federale overheid inderdaad voorkomt dat werkgevers voor personen die met een VOP zijn tewerkgesteld, ook gebruikmaken van de sociale Maribel. Het is de RSZ zelf – hier kom ik weer bij mijn beknopte antwoord – die de toets of controle uitvoert dat de sociale Maribelvermindering niet tegelijk kan worden toegepast. Zij zijn de enigen die dat kunnen zien. Hiertoe voegt de RSZ rechtstreeks een bevraging uit op de betrokken werkgevers die een beroep doen op de sociale Maribel.

Het is technisch, maar het is een terechte vraag en een risico.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik snap wat u zegt, minister, dat is al heel wat in dat technisch debat. Er zou nog een misverstand kunnen bestaan. Het punt dat wij willen maken, is het volgende. Wij vinden dat de sociale Maribel wel moet kunnen worden gecombineerd met de VOP-premie. Die combinatie is niet altijd een dubbele financiering.

En de vraag is eigenlijk, ook als is het de RSZ die het moet bekijken, om desnoods eens samen met de RSZ te overleggen dat men een kader bekijkt dat in een aantal gevallen – in veel gevallen zal dat mogelijk zijn – de VOP en de sociale Maribel wel samen mogen, omdat het eigenlijk zaken zijn die andere dingen financieren. Zoals u terecht zegt, is de sociale Maribel een loontussenkomst in de non-profitsectoren. Maar de VOP-premie is een tussenkomst om mensen met een arbeidshandicap te versterken, desnoods voor extra investeringen en begeleiding, dus het gaat hier veel verder dan een loontussenkomst.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik heb alle begrip voor uw opmerking. De VOP-loonpremie wordt wel gedefinieerd als een tussenkomst in de loonkosten, dus een loonpremie, vanwege het rendementsverlies. Ik heb dat uitgelegd. Om die reden is het dus wel een bijdrage in de loonkosten. Maar het rendementsverlies kan op een aantal manieren tot uiting komen, bijvoorbeeld trager werken of meer tijd nodig hebben bij de uitvoering van de taken. Je kunt niet zomaar stellen dat de VOP geen loonkostondersteuning is, eigenlijk is ze dat wel. Ik weet dat er ook andere maatregelen zijn om mensen met een arbeidshandicap te ondersteunen: de BTOM-maatregelen (bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregel), dat is onder andere de werkpostenondersteuning. Het gaat dus over de discussie hoe je de VOP interpreteert. We houden het in het oog, en ik neem ook uw laatste opmerkingen mee.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): In zekere zin is dit inderdaad ook een stukje een loon-tussenkomst. Ik denk dat het in de realiteit soms flou is. We hebben ook gekeken naar de folder van de VOP-premie. Daar wordt een voorbeeld aangehaald. Een zekere Karel lijdt aan een psychische stoornis. Hij doet zijn job als informaticus heel nauwgezet. Contacten met klanten en collega's lopen soms stroef, goedbedoelde feedback van collega's eindigt soms in een woordenstrijd. Karel heeft moeilijkheden met het opvolgen van instructies van klanten, de chef moet dan bemiddelen, enzovoort. De VOP-premie is er voor de extra tijd die de chef en de andere collega's aan hem besteden. Is dat dan een loontussenkomst of eerder een tussenkomst in de begeleiding om iemand te kunnen tewerkstellen? Het is soms echt een grijze zone als je een aantal voorbeelden neemt. Dat was de essentie van de vraag. Ik ben blij dat u ook in uw laatste opmerking zei dat u dat meeneemt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toename van het aantal burn-outs op de werkvloer en het voorstel tot invoering van een verplichte meting van de psychosociale risico's bij een bedrijf, gekoppeld aan een systeem van sancties
– 3155 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdubbeling van het aantal burn-outs en initiatieven in verband met het mentaal welzijn op het werk
– 3176 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik vind dit een belangrijke vraag. Het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) heeft een tijdje geleden niet alleen een actie gedaan, maar ook een voorstel gedaan om bedrijven te beboeten in de mate dat er burn-outs voorkomen. Persoonlijk vind ik dat een heel gevaarlijke piste, omdat een burn-out een heel complexe problematiek is, waar niet altijd het werk de oorzaak van is, maar waar een geheel van factoren de oorzaak kan zijn: familiale situaties, op het niveau van vrienden, persoonsgebonden zaken. Een burn-out kan iedereen overkomen: van mensen die aan de top van een onderneming staan tot mensen die heel

uitvoerend werk verrichten. Ik ben het wel eens met het ACV dat het een problematiek is die we zeer goed in de gaten moeten houden en waar we acties rond moeten ondernemen, zeker als je ziet dat het aantal burn-outs toch vrij fors gestegen is.

Minister, het ACV had een aantal voorstellen gedaan waarover ik toch graag uw mening wil weten. Een van de voorstellen was om een psychosociale risicometing te organiseren bij bedrijven en hen op basis daarvan te sanctioneren. Het is evident wat ik daar zelf over denk: ik vind dat een heel eenzijdige manier van denken, waarbij de verantwoordelijkheid voor een complexe situatie heel sterk bij één partij wordt gelegd. Ik hoop dat u hierover mijn mening deelt, minister, maar ik wil het u toch eens vragen.

Ten tweede, minister, welke initiatieven zult u nemen om werkgevers en werknemers te informeren over deze problematiek en het aantal gevallen en te sensibiliseren? En vooral ook: hoe ga je als werkgever of werknemer om met collega's die een burn-out doormaken op het moment dat ze terugkomen op de werkvloer? Eerlijk gezegd denk ik dat daar veel meer mogelijkheden zijn. In mijn persoonlijke omgeving ken ik wel wat mensen met een burn-out. De ene kon bij het hervatten van het werk op heel veel begrip rekenen omdat de mensen wisten wat het was. Bij anderen wordt dat afgedaan op een heel stoere manier als: 'het is iemand die niet meekan'. Daar hebben we nog wel wat werk aan. Ik denk dat dat eerder 'the way to go' is. Hoe staat u daartegenover?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, we hebben al vaak gediscussieerd over de nood aan werkbaar werk, om duurzame loopbanen te kunnen garanderen. We weten ook op basis van de werkbaarheidsmonitor dat mensen aangeven dat het alsmáar moeilijker wordt om werk en gezin te combineren, om een comfortabele werksituatie te garanderen. We vinden het toch belangrijk, als we de cijfers rond mentaal welzijn en burn-outs zien, om aan te stippen dat wat het ACV op 28 mei organiseerde met een aantal symbolische acties, niet zonder belang is.

Ik vond de cijfers eigenlijk echt ontstellend. Sinds 2017 is het aantal langdurig zieke werknemers gestegen met 160 procent. Het aantal burn-outs steeg van 3713 in 2017 naar 9708 in juni 2020. Ook maakte Partena op 28 maart bekend dat er heel wat ontslagen om medische redenen zijn. Die zijn trouwens ook in stijgende lijn. In 2020 waren dat er 617, dat is een stijging van 357 procent tegenover 2019. Dat is gigantisch op één jaar. Volgens Partena zijn er een aantal oorzaken voor. Er zijn de burn-outs, misschien ook naar aanleiding van de pandemie, maar de re-integratiewetgeving zit hier natuurlijk ook voor iets tussen. Want na een re-integratietraject kan de arbeidsovereenkomst beëindigd worden wegens overmacht, dus zonder opzegtermijn of vergoeding. Eerder onderzoek, van ACV Limburg, toonde ook aan dat deze trajecten vooral tot een ontslag leiden. Het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat we maximaal inzetten op re-integratietrajecten naar werk – waar wij volledig achter staan voor langdurig zieken, maar dat moet dan natuurlijk werkbaar zijn – als het re-integratietraject toch alleen maar tot de conclusie leidt dat de werknemer ontslagen wordt. Dan hebben we eerder het omgekeerde bereikt van wat we wilden bereiken. We gaan er deze namiddag, op basis van de conceptnota's van de collega's van de N-VA en CD&V nog verder over discussiëren. Het kadert natuurlijk ook wel in deze vraag om uitleg.

Collega Ronse had het ook al over de voorstellen van het ACV om mentaal welzijn op het werk te verbeteren, een verplichte meting van de psychosociale risico's binnen een bedrijf die dan moet leiden tot een actieplan en een eventuele ranking tussen bedrijven binnen hun sector. Dat is één zaak. Je zou kunnen zeggen: meten is weten, en eigenlijk willen we dat sowieso doen. Je zou dat kunnen zien als een

uitdieping van de werkbaarheidsmonitor, waarbij je gewoon vaststelt hoe het gesteld is op basis van de inzichten van de werknemers zelf. Zij gaan natuurlijk nog een stap verder. Ze geven inderdaad aan dat ze financiële sancties zouden voorzien wanneer er in een bedrijf geen vooruitgang wordt geboekt op het vlak van mentaal welzijn. Minister, hoe staat u daartegenover?

Ik heb wat dingen samengebracht, maar eigenlijk leiden ze allemaal tot dezelfde vragen. Minister, wat vindt u van de voorstellen van het ACV om het werk werkbaarder te maken? We zeggen al lang in Vlaanderen dat we een versnelling hoger willen schakelen inzake werkbaar werk, maar we boeren jaar na jaar achteruit.

We hebben ook gezien dat het gebruik van de werkbaarheidscheques na de verbreding in het kader van corona niet echt in gunstige zin geëvolueerd is. Integendeel, niet eens de helft van de 3 miljoen euro die we voorzien in onze begroting wordt gespendeerd. Hoe gaat u dat proberen te verbeteren?

Welke zijn de redenen voor de falende re-integratietrajecten? Zit daar een gebrek aan knowhow bij werkgevers over hoe ze hun werkomgeving redelijk kunnen aanpassen? Welke bestaande steunmaatregelen zijn beschikbaar? Hoe gaat u dan werknemers en werkgevers ondersteunen bij het aanpassen van hun werkomgeving?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor deze belangrijke vragen. Ik deel de bezorgdheid van het ACV omtrent mentaal welzijn op het werk. Zoals jullie weten wordt het juridisch kader federaal bepaald. Het ACV geeft ook zelf aan dat een beslissing hierover dus op het federale niveau genomen moet worden. Werkbaar werk en welzijn op het werk zijn voor mij zeer belangrijke pijlers van een duurzaam hr-beleid. We volgen de ontwikkelingen op federaal vlak nauw op.

Ik heb in deze commissie ook al toegelicht op welke manier we vanuit Vlaanderen flankerend inzetten op werkbaar werk. Een van mijn ambities is om de maatregel rond de werkbaarheidscheques breder bekend te maken. Collega Gennez, op 22 april 2021 hadden we er in deze commissie nog een uitgebreide discussie over. Ik ga dat dus niet helemaal herhalen. Ik kan u tevreden meegeven dat ik diezelfde dag de positieve boodschap ontving dat er voor 2021 al 141 aanvragen ingediend zijn. Dat cijfer is ondertussen gestegen tot 157 aanvragen. Er zijn al 103 projecten goedgekeurd, voor een bedrag van 855.000 euro. Dat is dus een goede zaak. Ik wil dat deze positieve trend zich blijft verderzetten. We doen dus brede communicaties, samen met de sociale partners. Ook dat is hier al in de commissie besproken, bijvoorbeeld als antwoord op een vraag om uitleg van collega Axel Ronse op 11 maart 2021, vraag 2252.

Er zijn heel wat valide vragenlijsten en instrumenten om psychosociaal welzijn op ondernemingsniveau in kaart te brengen. Die vindt u terug op www.werkbaarwerk.be.

Wat betreft de initiatieven: vaak liggen meerdere factoren aan de basis van een burn-out, zowel werk- als niet-werkgerelateerd. Vanuit mijn bevoegdheden zet ik in op sterke flankerende acties. Met het lopende actieplan werken we op verschillende aspecten rond burn-out. Samen met de sociale partners werken we aan de actualisering van dit actieplan. Hiervoor zullen we in mei en juni aan de hand van vier focusgroepen een brede bevraging doen bij relevante werkbaarwerkactoren. Ik reken erop dat we ook vanuit het ACV goede insteken zullen ontvangen. Vanuit de KMO-portefeuille en met diverse ESF-oproepen (Europees Sociaal Fonds) ondersteunen we ook de bedrijven om rond werkbaar werk aan de slag te gaan. Daarnaast is er in de nieuwe generatie sectorconvenanten veel belang gehecht aan – ik heb het al gezegd vandaag – werkbaar werk. Voorts is er een intersectorale

adviseur die zich focust op de uitdagingen inzake werkbaar werk. En we mogen niet vergeten dat we met maatregelen zoals de aanmoedigingspremies voor verloven, het Vlaams zorgkrediet en de dienstencheques een betere combinatie van werk en privé ondersteunen. We zetten dus verschillende stappen, stap na stap.

Collega Gennez, ik eindig met uw deelvraag over hoe we werkgevers meer en beter kunnen bereiken. De acties van het ACV focussen op burn-out. Bij burn-out is de relatie werkgever-werknemer vaak complexer, aangezien de werkplek mogelijk mee haar effect heeft op het ziektebeeld. Uit onderzoek van de KU Leuven weten we dat de informele re-integratietrajecten ook hun nut aantonen en dat werkherhervatting bij een andere werkgever na een re-integratietraject niet als een mislukt traject gezien mag worden, maar als een eerder positief effect van een brede werkherhervatting. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat burn-outs een van de elementen zijn, naast stress of een conflict, waarbij werkgevers en werknemers vaker willen overgaan tot een beëindiging van de arbeidsovereenkomst en een werkherhervatting bij iemand anders. Ik vind dat we het succes van zo'n re-integratietraject niet alleen mogen afmeten aan het aantal personen dat bij dezelfde werkgever weer aan de slag gaat.

Ik ben het wel met u eens dat werkgevers nood hebben aan bijkomende ondersteuning voor hun hr-beleid en arbeidsorganisatie om werkbaar werk en re-integratie een duidelijke plaats te geven in hun arbeidsorganisatie. In de acties van het Vlaams actieplan rond re-integratie, bijvoorbeeld van langdurig zieken, dat we momenteel verder vormgeven, is het ondersteunen van de werkgevers en de communicatie tussen de verschillende betrokken partijen – artsen, werkgevers, werknemers – een rode draad.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Burn-out is een heel complexe problematiek, zoals ik net zei. Wanneer men voorstelt om bedrijven boetes te geven op basis van het aantal mensen die bij hen een burn-out hebben opgelopen, denk ik dat men compleet de bal mislaat. Dat zal ertoe leiden dat bedrijven angst zullen hebben om mensen met zo'n problematiek of achtergrond aan te werven en dat zal zich eigenlijk keren tegen mensen die een burn-out gehad hebben. Men kan een bedrijf of ondernemer niet verantwoordelijk stellen voor heel het psychosociaal welzijn van al zijn medewerkers. Ongetwijfeld zal werk een van de elementen zijn die dat mee bepalen, maar nooit het ene en het totale element. Ik vind het voorstel van het ACV op dat vlak echt wel waanzinnig. Ik vind wat de minister hier aangeeft veel redelijker. Laat ons investeren in werkbaarheidscheques. Laat ons ervoor zorgen dat mensen die een burn-out gehad hebben, beter begrepen worden door hun collega's eens ze terug op de werkvloer komen. Laat ons ook ondernemers helpen en ondersteunen: hoe omgaan met iemand die het risico vertoont op een burn-out of die een burn-out heeft gehad? Dat lijkt mij een veel correctere, evenwichtigere en duurzamere aanpak richting mensen die een burn-out hadden dan de zwart-wit aanpak die het ACV voorstelt, namelijk boetes geven en psychosociale metingen organiseren. Ik denk dat niemand daarmee een oplossing krijgt.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dank u voor het antwoord, minister. Het was uitgebreid, het was een beetje een overzicht van wat er is. Maar ik heb geen antwoord gekregen op wat u heel concreet vindt van de twee voorstellen van het ACV rond meting en ook rond sanctionering, net als boetes. Mag ik daaruit begrijpen dat u dat absoluut niet ziet zitten? Is dat dan voor de twee voorstellen het geval?

Ik ben het eens met wat collega Ronse zegt: natuurlijk moeten we werkbaarheidscheques promoten. Maar als we zien dat het niet lukt, als mensen er niet op ingaan, als wat voorzien is niet gebruikt wordt, moeten we dan toch niet eerder

kijken naar de interne organisatie van de bedrijven? We doen dat via ESF-oproepen (Europees Sociaal Fonds), via projecten. Maar ik denk dat we het veel hoger op de agenda moeten krijgen, niet alleen in het belang van de werknemers, maar vooral ook in het belang van de werkgevers. De beste medewerker is immers een gemotiveerde medewerker, en een medewerker die uitvalt, heeft vaak ook nog heel lang nadien een motivatieprobleem. Hoe kunnen we dus toch meer doen om werk werkbaarder te maken?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Bedankt, collega's Ronse en Gennez, voor deze belangrijke vraag. Het aantal burn-outs blijft immers stijgen. Het aantal werknemers die langer dan een jaar thuiszitten door stress of burn-out, is op drie jaar tijd verdrievoudigd. Hoewel preventiebeleid een belangrijke bouwsteen is in dit proces, zijn er nog een aantal andere belangrijke componenten aanwezig. De stresssignalen herkennen is daar een van. Via opleiding en workshops kunnen hr-medewerkers, leidinggevend en werknemers een burn-out vroegtijdig herkennen. Deze workshops kunnen ook drempelverlagend werken om burn-outklachten te melden. Daarnaast is de begeleiding bij de re-integratie zeer cruciaal. Toch is het voor werknemers niet altijd even evident om te weten hoe men hiermee moet omgaan.

Minister, ik vraag u alvast naar uw mening – we zullen het er deze namiddag ongetwijfeld nog uitgebreid over hebben –: hoe kunnen we werkgevers helpen hun weg te vinden naar die workshops en de hulp die voor hen beschikbaar is bij de re-integratie van hun werknemers? Tot zover een voorproefje voor het debat van deze namiddag tijdens de bespreking van de conceptnota's.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank aan collega's Ronse en Gennez voor de vraag. Ik had de voorstellen van het ACV ook gezien. Ik had ervoor gekozen om er een schriftelijke over in te dienen, om een meer cijfermatige onderbouw te krijgen.

Ik sluit me wel helemaal aan bij collega Ronse. Het voorstel van het ACV om werkgevers te gaan sanctioneren, is gewoon dom. Ik denk dat men de nefaste gevolgen van zo'n beleid onvoldoende inschat. Hoe ga je werkgevers bijvoorbeeld nog meekrijgen in de re-integratie als je ze eerst gaat beginnen te sanctioneren? Ik geloof daar dus ook helemaal niet in. We moeten veel meer kiezen voor samenwerking in plaats van culpabilisering.

Ik kom dan direct tot mijn eerste bijkomend vraagje. Het is natuurlijk ook belangrijk dat we hier goed samenwerken met het federale niveau, want de 'core'-reglementering is natuurlijk de welzijnswetgeving. Minister, ik vroeg mij af of u plannen hebt om samen met uw federale collega eens na te gaan of die Welzijnswet misschien niet toe is aan een update na 25 jaar, en daaraan gekoppeld, om meteen ook eens na te kijken of het Vlaamse beleid inzake werkbaar werk misschien ook een update nodig heeft, om dat samen te doen.

Ik heb nog een tweede, heel korte vraag. Het ACV richt zich natuurlijk op de problematiek van burn-outs bij werknemers. Maar onder andere door de coronacrisis zijn er ook heel veel zelfstandigen die meer en meer klagen over burn-outs; dat zijn toch de signalen die wij opvangen. Daarom vroeg ik mij af of er ook richting zelfstandigen een beleid is vanuit Vlaanderen om ook daar iets aan te doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullingen. Het is een heel belangrijke problematiek. Ik begrijp dat er ook deze namiddag nog uitbundig op ingegaan zal worden.

Ik vind dat een boete voor de werkgever wegens het optreden van een burn-out op de werkvloer niet de juiste aanpak is. Ik begrijp wel de vraag naar de noodzakelijke aandacht voor het mentaal welzijn op het werk. De werkgevers moeten als een van de eerste actoren mee geresponsabiliseerd worden. Ik denk dat we het daar wel over eens zijn. Wij gaan dus nu met een brede groep aan de slag om nieuwe acties te nemen rond werkbaar werk. Ik reken erop dat er heel wat goede voorstellen aan bod zullen komen waarmee we aan de slag kunnen gaan. Ik heb ook gezegd wat we de komende maanden op de rails zetten.

Ik wil ook meegeven dat de aanpak van burn-out het werk is van velen, niet alleen van de werkgevers. Een burn-out is immers altijd een combinatie van veel factoren die ervoor zorgt dat je op een bepaald moment uitvalt. Het kan ook stress zijn in de privésfeer.

Dan kom ik tot de meting, collega Gennez. Met werkbaarheidscheques ondersteunen we bedrijven om net een meting te doen. Ik heb geprobeerd u duidelijk te maken dat ik wel geloof in die maatregel, omdat het ook beter wordt, omdat er meer gebruik van gemaakt wordt. Gooi dat dus nu niet zomaar weg.

Collega Vanryckeghem, we snijden nieuwe samenwerkingen aan om werkgevers te kunnen bereiken, bijvoorbeeld via de sociale secretariaten en de consultants, die wel bedrijven bereiken. Ik ben er ook van overtuigd dat werkgevers meer en meer op zoek zullen gaan naar de mogelijkheden, want de mensen zijn niet zomaar vervangbaar. Er staat in ons actieplan trouwens ook een heel luik rond de werkgevers.

Collega Ongena had het over het federale niveau. Ik ben mijn antwoord begonnen door te stellen dat er een zeer expliciete federale link is, met de federale bevoegdheden. We hebben daarover ook regelmatig overleg met de federale collega's. Het federale niveau werkt nu ook aan een actieplan ter preventie van de werkstress en de burn-out op de werkvloer. Daarvoor zal de eerste actie een grootschalige sensibiliseringscampagne zijn.

Ik wil nog met een persoonlijke noot afsluiten, collega's. Ik was onlangs in gesprek met een zaakvoerder van een vrij groot bedrijf. Hij zei dat ze vroeger de mensen die de beste cijfers hadden, goed vonden, mensen die bijvoorbeeld het beste konden verkopen, maar dat ze nu de mensen die de grootste 'social skills' hebben, het beste vinden. Ze zijn dus op een andere manier aan het kijken naar onze bedrijfsvoering. Teamwork wordt veel belangrijker.

Ik vind dat eigenlijk een goede zaak om dat ook te horen van de bazen van grotere bedrijven: dat die ook op een andere manier beginnen te kijken naar het menselijk kapitaal dat aanwezig is in bedrijven. Dat is iets dat we nu moeten proberen vast te nemen, denk ik, zonder dat je dat verplicht. Je voelt dat ook, zeker in tijden van arbeidskrapte was dat nog erger. Wanneer er weinig werkloosheid is, kunnen mensen ook zeggen dat ze kiezen voor de werkgever die hen het beste laat gedijen en de meeste kansen geeft. Er is dus wel wat aan het bewegen op die arbeidsmarkt. Laat ons die positieve signalen ook meenemen en niet alles negatief bekijken. Dank u wel. Zoals jullie merken, heb ik een optimistische dag.

De voorzitter: Wij kunnen ons daar alleen maar bij aansluiten, veronderstel ik, collega's.

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ja, ik ben heel tevreden, minister, dat u net als wij heel duidelijk aangeeft dat burn-out een complexe problematiek is, dat het ook met privé zaken te maken kan hebben. Het is vaak een combinatie. De simplistische voorstelling alsof een burn-out de schuld zou zijn van de werkgever, daar mogen

we dus echt niet in meegaan, laat staan die voorstelling doortrekken in een sanctionerend beleid naar de werkgevers toe, integendeel. Voor mensen die een burn-out gehad hebben of die er een dreigen te krijgen, moeten we met zijn allen, ook de werkgever, heel gevoelig, heel attent zijn.

Op Vlaams niveau moeten we er vooral voor zorgen dat we de empathie en de omgeving en context waarin ze werken, kunnen versterken. Dat verhaal van de werkbaarheidscheques en die actieve benadering is een goed verhaal op dat vlak.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Werk op de plank, zou ik zeggen, om ook het samenwerkingsakkoord RIZIV-VDAB een duurzame en sterke invulling te geven, ook met uitzicht op een verbetering van de re-integratietrajecten. Uiteraard is niet het aan de slag blijven in de eigen organisatie of in het eigen bedrijf de enige maatstaf om het succes van zo'n re-integratietraject af te meten. Maar het feit dat men systematisch overgaat tot ontslag na zo'n re-integratietraject, is toch wel een belangrijke indicator voor het gebrek aan werkbaar werk. We moeten daar dus inzetten op verschillende pistes en sporen om ook mensen die langdurig ziek zijn, na een burn-out opnieuw een kans te geven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het sensibiliseren voor de verbetertrajecten inzake cybersecurity – 3125 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Cybersecurity is een 'hot topic', dat bewees inderdaad de aanval van voorbije dinsdag nog eens.

De helft van de maakbedrijven vreest dit jaar een cyberaanval. Dat blijkt uit een studie van Agoria in samenwerking met UGent, Howest en Sirris. En niet alleen de maakbedrijven hebben kans op een cyberaanval. U gaf zelf ook al aan dat de nieuwste digitale technieken en technologieën zorgen voor nieuwe bedreigingen voor onze Vlaamse bedrijven. Cybersecurity is dan ook een absolute topprioriteit.

Eind vorig jaar kondigde u aan werk te maken van begeleidingstrajecten voor cyberveiligheid. U trok 4 miljoen euro uit voor negen gespecialiseerde bedrijven die de kmo's moeten begeleiden en adviseren inzake cyberveiligheid. Vorig jaar werd als onderdeel van de beleidsagenda een overheidsopdracht uitgeschreven vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) rond die cyberveiligheid. De doelstelling hierbij was om een pool van gespecialiseerde cybersecurity-dienstverleners te selecteren die Vlaamse kmo's diepgaand kunnen adviseren en begeleiden inzake cyberveiligheid. Finaal werden negen dienstverleners geselecteerd. Deze omvangrijke trajecten zijn complementair aan de eerstelijnsdiensten die voorzien worden via de dienstverleners van het contract ondernemerschap of een eerste advies of opleiding via de kmo-portefeuille.

Sinds begin dit jaar kunnen kmo's via VLAIO effectief een beroep doen op de cybersecurityverbetertrajecten. Het gaat hierbij steeds om een totaalpakket. Hierin worden de kmo's, naast een assessment en de opmaak van een actieplan, ook begeleid door de dienstverlener om de meest cruciale punten inzake cyberveiligheid onmiddellijk te remediëren.

U gaf begin april aan dat er sinds 1 januari al een tiental cybersecurityverbetertrajecten opgestart werden. De eerste ervaringen leerden dat er nog veel tijd en energie geïnvesteerd moet worden door de dienstverleners om de kmo's te overtuigen – gewoon nog maar te overtuigen – van de meerwaarde van een investering in cybersecurity, waarvan de bedrijven geen onmiddellijke return zien. De sense of urgency moet dus zeker nog verhoogd worden.

U gaf zelf aan om van de periode van het paasreces gebruik te zullen maken om met VLAIO te bekijken hoe dit verder aangepakt kan worden.

Hebt u met VLAIO kunnen bekijken hoe we deze trajecten nog beter aan onze ondernemers kunnen overbrengen? Hoeveel bedrijven zijn momenteel ingeschreven? Hoe is de evaluatie van de lopende trajecten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil de heer Vanryckeghem danken voor deze vraag, die trouwens hyperactueel is, als je bekijkt wat er deze week is gebeurd. Ik kan me niet voorstellen, mijnheer Vanryckeghem, dat u vorige week, toen u de vraag indiende, al wist wat er deze week ging gebeuren.

De voorzitter: Als hij het wist, hebben we bij dezen een verdachte. (*Gelach*)

Minister Hilde Crevits: Ik durf niet zo ver te gaan, want deze sessie wordt opgenomen. Het is een grapje, mijnheer Vanryckeghem.

We bekijken inderdaad met VLAIO de verschillende mogelijkheden om enerzijds de cyberverbetertrajecten voor kmo's en anderzijds cyberveiligheid als thema nog beter onder de aandacht te brengen bij Vlaamse ondernemingen. Vooreerst worden de lopende acties bij VLAIO en de verschillende partners verdergezet. Dit gebeurt vandaag zowel via de structurele partners in het contract ondernemerschap, waar cybersecurity een van de thema's is, als via de proeftuin industrie 4.0 rond cyberveiligheid bij Howest en de lopende COOCK- (Collectief Onderzoek & Ontwikkeling en Collectieve Kennisverspreiding) en TETRA-projecten bij de kennisinstellingen.

Verder vragen we ook de andere partners uit het VLAIO-netwerk, zoals Voka, UNIZO, Agoria en de bouwsector, om waar mogelijk het thema cyberveiligheid meer en breder onder de aandacht te brengen bij hun bedrijven. We rekenen er ook op dat we steeds meer sectoren ertoe kunnen aanzetten om de noodzakelijke actie rond cyberveiligheid op te pikken of te intensifiëren. Het is een gezamenlijke strijd.

Gisteren is het startschot gegeven voor Digihubs. Dat zijn plaatsen waar kmo's in elke provincie kunnen experimenteren met datagestuurde werken. Dit zal ongetwijfeld een bijdrage leveren aan de 'awareness'. Het contact met specialisten kan ondernemers over de streep trekken om te investeren in cyberveiligheid.

We bekijken ook geregeld met de tien geselecteerde dienstverleners voor de verbeteringstrajecten waar we kunnen intensifiëren. Zo is recent afgesproken om, zodra dit kan, cases uit te werken die we kunnen meenemen in de communicatie. We weten immers uit ervaring dat een kmo vaak nood heeft aan concrete voorbeelden van andere kmo's om zelf een eerste stap te zetten. Er staan al zeer aansprekende voorbeelden op de website digitaletekomst.be.

In dit kader zijn we ook in overleg met VLAIO en Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) om via de media een bijkomende actie op te zetten die erop gericht moet zijn om zoveel mogelijk Vlaamse bedrijven te bereiken. We zouden daarvoor in zee gaan met Kanaal Z. In die context wordt ook met VLAIO een eventuele

versterking van de inzet van de kmo-portefeuille voor het thema cyberveiligheid bekeken. We denken aan een verhoging van het steunpercentage voor advies en opleiding, zeer specifiek inzake cyberveiligheid, met als doel de kleine ondernemingen te ondersteunen in de eerste stappen als opstart naar de cybersecurity-verbetertrajecten in een volgende fase.

Op dit ogenblik zijn er achttien trajecten aangevraagd bij VLAIO, wat veel te weinig is. Er is budget voor zo'n tweehonderd trajecten. VLAIO is hierover ook in nauw overleg met zowel de geselecteerde dienstverleners als de intermediaire organisaties. In vele gevallen gaat het om een belangrijke wijziging bij de kmo's, wat ondanks de steun vanuit de overheid nog steeds een aanzienlijke financiële inspanning vraagt. We zetten er maximaal op in opdat meer mensen in de trajecten stappen.

Het is nog veel te vroeg om een evaluatie te maken. Ik ben nu eerst de 'call to action' aan het organiseren. Wat deze week gebeurd is, kan die 'call to action' misschien een serieuze boost geven. Cybersecurity belangt iedereen aan en denken dat je ervan af bent door je te verzekeren, is fout, want dan is het kwaad al geschied. Je moet investeren in preventie.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, ik hoop dat uw inspanningen en die van uw medewerkers onze Vlaamse ondernemers zullen sensibiliseren om hierin mee te stappen en bewust te worden van de gevaren van cybercriminaliteit. Deze week zijn we nog eens met de neus op de feiten gedrukt.

Zoals u zelf aanhaalde, moeten we ook aandacht hebben voor kmo's, die er ook alle belang bij hebben om voorzichtig te zijn en hierin mee te stappen. Ik zal dit alleszins verder opvolgen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, we zijn hier ook al een paar keren over tussengekomen. We zijn soms kritisch over subsidies in de economische sfeer, maar de begeleiding die hier wordt gegeven en de initiatieven die u hebt opgezet, zijn wel enorm goed.

Ik ben ook heel blij met de lancering van de Digital Experience Labs in elke provincie. Ik kijk ernaar uit om die in Vlaams-Brabant en de andere provincies te bezoeken. Als u in Vlaams-Brabant langskomt, kunnen we dat misschien samen doen. Dat kennis gedeeld wordt, is cruciaal.

Het is goed dat de kennis onder bedrijven wordt gedeeld, maar misschien moeten we daar ook binnen de overheid naar kijken. Ik heb aan minister Somers, bevoegd voor de lokale besturen, ook die vraag gesteld, want hij heeft een apart programma opgezet om lokale besturen te ondersteunen in cyberveiligheid. Daar hadden nog maar relatief weinig gemeenten op ingetekend. Ik heb gevraagd of we daar geen synergieën in kunnen vinden met de initiatieven die vanuit EWI worden opgezet. Het antwoord daarop was dat het niet helemaal hetzelfde was, maar dat het onderzocht zou worden. Ik denk dat het, los van de lokale besturen, echt wel nodig is om maximale synergieën te creëren, met alle kennis die we bij de overheid hebben en de initiatieven die we nemen. Het federale niveau neemt natuurlijk ook een aantal initiatieven. Laat ons de kennis samenleggen zodat de verschillende initiatieven nog beter gestroomlijnd kunnen worden.

Ik viel een paar keer weg uit het beeld, maar alleszins niet uit de klank.

De voorzitter: De klank is inderdaad gebleven.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U bent net een goochelaar vandaag: u verschijnt en verdwijnt met een vingerring. Het is heel bijzonder om dat te zien op het beeld. Nu bent u bevroren.

Ik dank u voor de aandacht hiervoor. Mijnheer Vanryckeghem, er is komend jaar een hackingevent voorzien. Het is heel belangrijk om het eens concreet te zien. Ik ben vorige week getuige geweest van twee ethische hackers die toonden hoe gemakkelijk of moeilijk het is om te hacken en wat je met een mobiel toestel kunt doen als een bedrijf onvoldoende beveiligd is. Het is echt van belang dat men dat ziet. We hebben nog geen hackingevents kunnen doen als gevolg van corona. Zodra het kan, zal dat zeker gebeuren.

Sensibilisering is zeker gericht op de bedrijven. Dat is de doelgroep van VLAIO.

Er zijn ook heel goede contacten met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) in het kader van 'smart cities'. Het is zeker een optie om met 'smart and safe cities' te werken. Ik wil zeker bekijken hoe we veel beter kunnen matchen, want het is niet omdat iets niet voor 100 procent past dat je het niet samen kunt aanbieden of dat je samen een toolbox voor bedrijven kunt voorstellen. We gaan daarmee aan de slag.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Ik heb geen aanvullingen meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de geschiktheid van Vlaanderen om waterstof in grote hoeveelheden te produceren – 3181 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Volgens energiereus ENGIE kan België niet genoeg hernieuwbare energie produceren voor de grootschalige productie van groene waterstof. ENGIE is ervan overtuigd dat dit land, en dus ook Vlaanderen, de komende decennia zeer veel groene waterstof nodig zal hebben om zijn industrie CO₂-neutraal te maken.

Zoals de zaken er nu voor staan, zal er echter niets anders opzitten dan die massaal te importeren. Dat is meteen ook de reden waarom ENGIE totaal afwezig is in de projecten voor de bouw van groene waterstoffabrieken in ons land. Tot nu toe zijn daar twee plannen voor: een in Zeebrugge, door de supermarktgroep Colruyt en de gasnetbeheerder Fluxys, en een in Oostende, door de Vlaamse overheidsholding ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), het baggerbedrijf DEME en het plaatselijke havenbestuur. Het zijn allebei zeer kleinschalige projecten. De twee zullen samen goed zijn voor een jaarlijkse productie van 11.000 tot 12.000 ton groene waterstof. Dat staat gelijk aan zowat 2 procent van het huidige industriële waterstofverbruik in ons land en schommelt tussen 500.000 en 600.000 ton op jaarbasis.

Om het huidige verbruik maar ook de verwachte sterke toename van de vraag te dekken, zal waterstof aangevoerd moeten worden vanuit landen die wel geschikt zijn om goedkoop groene waterstof aan te maken. Dat kan alleen op plaatsen waar

op grote schaal zeer goedkoop groene stroom geproduceerd kan worden: regio's met veel zon, zoals het Midden-Oosten of Noord-Afrika, of windrijke gebieden, zoals Chili. ENGIE bekijkt samen met de havens van Antwerpen en Zeebrugge, de Belgische gasnetbeheerder Fluxys, de gasrederij Exmar, het baggerbedrijf DEME en de organisatie WaterstofNet hoe dat het best kan gebeuren.

Het lijkt erop dat we voor het feit dat Vlaanderen niet voldoende waterstof zal kunnen produceren ook in de toekomst een rekening gepresenteerd zullen krijgen. Vlaanderen heeft er dus alle belang bij om zoveel mogelijk in te staan voor de eigen productie van waterstof.

Welke maatregelen wilt u nemen om de productie van waterstof op te drijven? Vlaanderen wil een topregio worden inzake het gebruik en de productie van waterstof. Grote energiespelers trekken deze ambitie in twijfel, omdat Vlaanderen niet voldoende groene energie zou kunnen produceren om in de toekomst voldoende waterstof te produceren. Hoe wilt u dit probleem aanpakken? Bent u van plan de samenwerking met stakeholders die inzetten op de productie van waterstof uit te breiden of te intensifiëren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Verheyden, ik dank u voor uw interesse in waterstof. Zoals u weet, heeft Vlaanderen de ambitie om een Europese koploper te worden in waterstoftechnologie. Daarom heb ik als minister van Economie en Innovatie een Vlaamse waterstofvisie uitgewerkt, die ondertussen ook is goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Ik wil eerst een aantal zaken op een rijtje te zetten. Er zijn verschillende soorten waterstof. Zo heb je de grijze waterstof uit aardgas, waarbij CO₂-uitstoot vrijkomt. De meeste waterstof wordt vandaag zo gemaakt. Daarnaast heb je groene waterstof, waar hernieuwbare energie wordt gebruikt om via elektrolyse waterstof te maken uit water en waar geen CO₂-uitstoot vrijkomt. Dan is er nog blauwe waterstof uit aardgas, zoals de grijze, maar waarbij de CO₂-uitstoot wordt opgevangen.

Zowel in de Vlaamse waterstofstrategie als in de Klimaatsprongstudie, die ik vorig jaar uitwerkte, over de transitie naar een klimaatneutrale industrie, staat duidelijk dat Vlaanderen altijd nood zal hebben aan én groene én blauwe waterstof. Het is dus niet dat ik enkel kijk naar groene waterstof uit hernieuwbare energie en elektrolyse.

Tot slot, en dat staat ook in onze waterstofstrategie, zal import van waterstof uit landen met veel hernieuwbare zon- of windenergie, zoals Portugal of Chili, altijd nodig zijn voor onze bevoorrading. Het consortium waarnaar u verwijst, de Waterstof-Importcoalitie, met onder andere de Antwerpse haven, heeft inderdaad hierover een interessante studie uitgebracht. Ons kabinet staat in nauw contact met hen.

Ik ben me bewust van de uitdagingen of opmerkingen rond waterstof. Ja, we moeten eerst maximaal inzetten op energie-efficiëntie door minder energie te verbruiken, op maximaal elektrificeren van processen zoals auto's die rijden op elektriciteit in plaats van op benzine, en op meer productie van hernieuwbare elektriciteit via zon- en windenergie. Maar daarnaast zullen we nog steeds nood hebben aan duurzame brandstoffen als grondstof of brandstof voor de Vlaamse basisindustrie, zoals chemie of staal, of als brandstof voor zwaar transport, zoals de scheepvaart of heftrucks. Ik ben maandag trouwens op bezoek geweest in de haven van Antwerpen, waar een mobiel waterstofstation is geopend.

Het is dus duidelijk wat waterstof een belangrijke rol zal spelen in die duurzame brandstoffen. Onze Vlaamse ambitie is om hier koploper in te blijven en die kennis

en expertise bij onze onderzoekers en onze industrie te ondersteunen. Dat is ook de reden waarom Vlaanderen beslist heeft om deel te nemen aan de Europese IPCEI-oproep (Important Project of Common European Interest) rond waterstof. Ik heb 125 miljoen euro kunnen vrijmaken om een aantal waterstofprojecten in de Vlaamse industrie te ondersteunen met cofinanciering. Na een doorlichting door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) hebben we een Vlaams portfolio van een tiental projecten kunnen samenstellen, die heel evenwichtig gespreid zijn over de Vlaamse industrie en de havens. Er is daarvoor een zeer grote belangstelling, wat voor mij alvast bevestigt dat onze Vlaamse industrie duidelijk heel wat kennis en expertise heeft op het vlak van duurzame waterstofprojecten, en ook volop mee wil investeren om die koppositie verder uit te bouwen. Die Vlaamse cofinanciering is dus een hefboom om waterstof te laten doorbreken in de Vlaamse economie en samenleving.

Collega, ik denk dat u niet helemaal correct geïnformeerd bent, wanneer u zegt dat ENGIE 'totaal afwezig' is in de projecten voor de bouw van groene waterstof-fabrieken en dat er tot nog toe slechts twee waterstoffabrieken gepland zijn in Vlaanderen. Dat is niet helemaal juist. Er is ook het North-C-Methanol project in de Gentse haven, waar men duurzame waterstof wil produceren om dan met opgevangen CO₂ uit de industrie, opnieuw duurzame brandstoffen te maken. ENGIE is dus net een trekker en partner in dat project.

In uw derde vraag peilde u naar de intensifiëring. Ik ben blij dat u deze vraag stelt, over samenwerking en overleg. Het staat buiten kijf dat zowel ikzelf, VLAIO als mijn kabinet alle ontwikkelingen rond waterstof op de voet volgen en dat we in heel nauw contact staan met heel wat verschillende stakeholders in het Vlaamse veld rond waterstof.

Ik verwijs hier bijvoorbeeld ook naar de steun die ik heb gegeven aan WaterstofNet, dat de industriële partners en de onderzoekers rond waterstof verenigt via de Waterstof Industrie Cluster. Zij zijn ideaal geplaatst om die brug te maken tussen overheid, industrie en kennisinstellingen.

Onze Vlaamse waterstofvisie is tweeledig. Ten eerste willen we via onderzoek en innovatie de nodige doorbraken realiseren in waterstoftechnologie. Daarnaast zie ik deze waterstofvisie ook als een startpunt om met alle relevante partners in Vlaanderen het gesprek op te starten en samen te bekijken hoe we de verdere uitrol van waterstof in Vlaanderen kunnen versterken door bijvoorbeeld wetgeven-de initiatieven, naast de extra steun voor onderzoek en innovatie. Hoe we gezamenlijk die duurzame transitie in Vlaanderen kunnen waarmaken, is dus iets dat met veel partners besproken wordt. De organisatie van zo'n stakeholders-overleg wordt momenteel voorbereid.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, voor uw duidelijk en uitvoerig antwoord. Het doet me veel plezier om vast te stellen dat we inderdaad op die trein springen. Maar toch verwondert het me nog een beetje dat de grote energiespelers blijkbaar vooral investeren in grote projecten in het buitenland voor de productie van waterstof, omdat we hier blijkbaar onvoldoende reserves uit groene energie zouden hebben om in te zetten voor de productie van waterstof. U zegt dat er gestreefd moet worden naar energie-efficiëntie. Dat klopt, ik ben het daar volledig mee eens. De transitie naar groene energie gaat inderdaad verder. Maar die grote spelers vrezen dat er niet voldoende reserves zullen zijn om voldoende waterstof te produceren. U zegt dat we altijd zullen moeten importeren. Dat klopt. Maar ik denk toch dat we de import zoveel mogelijk moeten beperken. Want al bij al zijn de projecten hier in Vlaanderen nog kleinschalig. Ik ben dus van

mening dat we voldoende energie gaan moeten produceren om zelf voldoende waterstof te kunnen produceren.

Ik kijk daarbij bijvoorbeeld naar onze zuiderbuur, Frankrijk, waar men ook meer en meer inzet op groene energie en waar men de kerncentrales – want Frankrijk is traditioneel een kerncentraal land – in de toekomst meer en meer zal inzetten voor het voorzien van voldoende energie voor de productie van waterstof. Het resultaat is onder meer dat waterstof en ammonia goedkoop, schoon en in grote hoeveelheden geproduceerd zullen kunnen worden, als duurzaam alternatief voor fossiele brandstoffen, onder andere voor de zware industrie en de luchtvaart. Die ontwikkelingen zijn er wel degelijk. Ik denk dat ook Vlaanderen de expertise daarvoor heeft. Ik wil enkele voorbeelden aanhalen. De scheepvaartgroep CMB zal samen met een Japans conglomeraat en met een Japanse waterstofproducent, Nippon, een groot waterstoftankstation bouwen in Japan. Daar zouden duizenden tonnen per jaar geproduceerd kunnen worden.

Het klopt inderdaad dat ENGIE wel bij projecten betrokken is. Zo heeft ENGIE, samen met INEOS, een proefproject opgestart op de site van INEOS Phenol in Antwerpen, waarmee ze met waterstof een industriële installatie willen aandrijven. Waterstof wordt daar geïnjecteerd in de aardgastoevoer van een gasturbine, zodat de CO₂-uitstoot van de processen geleidelijk aan kan worden verminderd. Dat kan betekenen dat eventuele gascentrales die we gaan gebruiken om onze energievoorziening te bewerkstelligen, kunnen worden aangedreven door waterstof. Recent nog kondigden Colruyt en AB InBev aan dat ze met een project starten waarbij hun vrachtwagens zouden worden aangedreven door waterstof. Vorige week heb ik nog gelezen dat in de Antwerpse haven nu ook stekkers worden ingezet die worden aangedreven door waterstof.

De behoefte aan waterstof zal de komende jaren dus exponentieel groeien, en heel wat landen willen die boot dus inderdaad niet missen. Minister, mijn bijkomende vraag is dan: hoe wilt u mee op die waterstoffrein springen, zodat we in onze eigen waterstofbehoefte kunnen voorzien? Ziet u een mogelijkheid om onze resterende kerncentrales toch niet te sluiten en eventueel mee in te zetten, naar het voorbeeld van Frankrijk, om in onze toekomstige waterstofbehoefte te voorzien?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Verheyden, dank u wel voor de aanvullingen. Het is wat mij betreft net zeer logisch dat bedrijven kijken naar de import van waterstof. Net op die plekken waar heel veel zon en wind is, is het veel goedkoper om waterstof te produceren. Je mag niet enkel naar de import kijken, maar het is logisch dat je ook allianties maakt om te bekijken, als je gelooft in waterstof, hoe je daar maximaal op kunt inzetten.

Dan was er uw vraag over kernenergie. Voor mij is dat een beetje kort door de bocht. Ik denk dat dat breder moet worden bekeken, dat er het best een uitgebreide analyse wordt gemaakt over het gebruiken van energie en het maken ervan in het algemeen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, ik probeer hier inderdaad die discussie los te weken. Als we zien dat men bijvoorbeeld in Frankrijk die kernenergie toch nog kan gebruiken om groene en schone brandstoffen te produceren, dan denk ik dat we die piste open moeten houden. Het gaat echter niet alleen om industriële toepassingen. Bijvoorbeeld in Nederland is men tot het besluit gekomen dat men oudere woningen kan gaan verwarmen met die waterstoftechnologie. Ik wil maar zeggen dat er toch heel wat veelbelovende ontwikkelingen zijn in de sector. Mijn vrees is een beetje dat we die boot zouden missen, dat we te veel

zullen moeten importeren, dat we in de toekomst die dure brandstof zullen moeten invoeren, terwijl we een kans krijgen om toch grotendeels zelfbedruipend te worden. Als we die boot missen, dan vrees ik dat we een competitief nadeel zullen krijgen voor onze industrie, omdat we dus duurdere waterstof zullen moeten invoeren.

Wat die groene energie en het kernenergiedebat betreft, het Internationaal Energieagentschap maakt al jaren schattingen van de toekomstige energiekosten. In die prognoses lijkt kernenergie een belangrijke rol voor een duurzame toekomstige energiemix te zullen gaan spelen. Ik hoop dan ook dat het gezond verstand zal primeren, dat we ons wegens ideologische factoren niet zullen opzadelen met een competitief nadeel voor onze economie, waarbij we onze Vlaamse consumenten andermaal zouden opzadelen met duurdere energierekeningen. Op de lange termijn is technologische vooruitgang de belangrijkste aanjager van economische groei. De technologische ontwikkelingen inzake de productie en de toepassingen voor waterstof kunnen een aanjager zijn voor onze Vlaamse economie. Ik hoop dat een tekort aan energie voor de ontwikkeling daarvan geen roet in het eten zal gooien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de coronasteun voor foodtruckondernemers en cateraars – 3194 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik hoop dat ik nu iets minder aan het goochelen ben.

Minister, ik had een schriftelijke vraag gesteld met betrekking tot foodtrucks. Ik zal het kort proberen uit te leggen. Er is wat verwarring onder de uitbaters van foodtrucks, en dat zijn er ondertussen toch al heel wat in Vlaanderen, over de vraag of ze al dan niet recht hebben op de hinderpremie. Ik zal eventjes een stukje voorlezen uit mijn vraag, om er zeker van te zijn dat ik vooral geen fouten maak, want soms verwacht dit me zelf.

Het is zo dat foodtrucks onder het systeem van de hinderpremie vallen, maar enkel indien ze op de Vlaamse openbare markten of kermissen stonden die werden gesloten tijdens de eerste lockdown, dus in maart vorig jaar. We spreken hier over het eerste systeem van hinderpremies. Foodtrucks die daarentegen op privéfeesten of evenementen, zoals sportevenementen en zo, stonden, vallen onder de compensatiepremie als ze een omzetsdaling van minstens 60 procent konden aantonen.

U bevestigde mij in antwoord op een schriftelijke vraag dat foodtruckondernemers die geen leurkaart hebben en die niet op Vlaamse markten of kermissen stonden, die verplicht werden te sluiten, niet in aanmerking komen voor de coronahinderpremie en hun hinderpremiesteun desgevallend zullen moeten terugbetalen. Zij kunnen wel een compensatiepremie aanvragen, die evenwel minder gunstig is dan de hinderpremie.

Dat is, kort geschetst, de situatie. Bij heel wat foodtruckondernemers is er onrust en zelfs ongenoegen. Als ze op een event stonden dat niet kon doorgaan, had dat wel hetzelfde effect als voor de foodtrucks op openbare markten. Waarom wordt er een verschil gemaakt tussen de twee? In beide gevallen konden de foodtrucks

niet opereren en hadden ze dus ook geen inkomsten. Net zoals in een gewone winkel waren er geen activiteiten.

Op basis van welke elementen kunt u dat verschil uitleggen? Welke redenering wordt daar gehanteerd?

Is een redelijke oplossing voor de foodtrucks die een hinderpremie moeten terugbetalen? Als er geen oplossing bestaat, is dat ook een aanvaardbaar antwoord, maar duidelijkheid is voor de foodtruckondernemers belangrijk.

In uw schriftelijk antwoord gaf u aan dat foodtrucks takeaway mogen organiseren. Het was onduidelijk of de omzet uit deze activiteiten meetelt voor de bepaling van het omzetverlies. Voor de gewone horeca was dat niet het geval. Blijft de omzet van de takeaway buiten beschouwing of wordt die meegeteld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uw vraag heeft ook ons grote kopzorgen bezorgd. De problematiek dateert grotendeels van de coronahinderpremie als vergoeding voor verplicht gesloten fysieke locaties waar consumenten samenkomen. De problematiek van de cateringbedrijven en daarmee samenhangend de foodtrucks is mij goed bekend. Uw beschrijving is accuraat. Ik zal in mijn antwoord uw concrete vragen beantwoorden.

Voedingsbedrijven en -winkels die behoren tot de essentiële sectoren mochten hun werkzaamheden verderzetten. Supermarkten, slagers, ook delicatessenzaken mochten openblijven, maar ook het frietkot op het dorpsplein.

De coronamaatregelen waren er onder meer op gericht om locaties die niet essentieel zijn en waar vele mensen tegelijk samenkomen, gesloten te houden. Wat betreft de horeca ging het daarbij onder meer om feestzalen, gelagzalen en eetruimtes van hotels. Dit neemt echter niet weg dat maaltijden nog steeds konden worden aangeboden, doch enkel via een takeawayformule.

De coronahinderpremie is specifiek gericht geweest op ondernemingen die verplicht een, voor het publiek toegankelijke, locatie moesten sluiten door de coronamaatregelen. Naast winkels, showrooms en dergelijke kwamen daarom ook de hierboven vermelde feestzalen, gelagzalen en eetruimtes van hotels in aanmerking voor de hinderpremie. Om verwarring te vermijden, daar takeawayactiviteiten toegestaan waren, werden de gelagzalen expliciet opgenomen als verplicht gesloten locatie die recht geeft op de coronahinderpremie.

Daarnaast werd de hinderpremie specifiek toegekend aan ambulante handelaars – denk aan het hamburgerkraam – en foorkramers die geconfronteerd werden met een door de coronamaatregelen gesloten reguliere openbare markt of openbare kermis. Bijgevolg komen cateringbedrijven die beschikken over een gelagzaal in eigen uitbating of zij die geconfronteerd werden met de verplichte sluiting van een reguliere openbare markt of openbare kermis waarop zij normaal aanwezig zijn, in aanmerking voor de coronahinderpremie. Ik hoop dat ik tot hier duidelijk ben.

Maar, de cateringbedrijven of de foodtrucks die niet beschikken over zo'n ruimte of die geen openbare markten of kermissen bedienen, kwamen niet in aanmerking. De grens lag dus op: heb je een gelagzaal, ja of nee? De cateringbedrijven die maaltijden leveren aan feestzalen, aan bedrijven, aan particulieren of aan andere externe locaties, waar deze maaltijden verbruikt worden, hebben in tegenstelling tot bijvoorbeeld een restauranthouder, die verplicht is om zijn verbruiksruimte te sluiten, minder vaste kosten. Aangezien de cateringbedrijven wel degelijk geconfronteerd werden met exploitatiebeperkingen – ik ga dat zeker niet ontkennen –

hebben we hen wel toegelaten tot de coronacompensatiepremie, maar die was natuurlijk, collega Vande Reyde, minder aantrekkelijk. Daar ben ik het ook over eens.

Is er een redelijke oplossing? Daarvoor moeten we eens kijken naar de maanden die erop gevolgd zijn. Als na een controle verricht door de inspectiediensten van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) blijkt dat een onderneming onterecht de coronahinderpremie ontving, dan wordt die teruggevorderd. Bij kennisgeving van de beslissing tot terugvordering wordt steeds expliciet vermeld dat de ondernemingen in aanmerking komen voor de coronacompensatiepremie. Indien die aanvraag wordt goedgekeurd, wordt onmiddellijk de totale terugvordering verminderd met de compensatiepremie. Het is dus niet zo dat je eerst alles moet terugbetalen en dan meer steun krijgt.

Daarnaast kunnen alle ondernemingen met zwaar omzetverlies wegens corona al sinds de zomer van 2020 aanvragen indienen voor steun via het Vlaams beschermingsmechanisme. Op 3 mei werd ondertussen het Vlaams beschermingsmechanisme 7 gelanceerd. Bij de toekenning van steun via het Vlaams beschermingsmechanisme is ook altijd schuldvergelijking mogelijk met de terugvordering van de coronahinderpremie.

Daarnaast kunnen ondernemingen ook kiezen om de terugbetaling van de onterecht uitgekeerde hinderpremie uit te voeren via een afbetalingsplan op zes maanden. VLAIO is in dezen trouw aan het wettelijk kader. Sinds het Vlaams beschermingsmechanisme kan er geen verwarring meer zijn voor ondernemers. De enige periode van verwarring is de eerste periode. Bovendien is met de schuldvergelijking en de mogelijkheid voor een afbetalingsplan ook een redelijke benadering ontwikkeld.

Wat betreft uw laatste vraag over takeaway, er is wettelijk voorzien dat ondernemingen waarvan de hoofdactiviteit behoort tot de sector van cafés en restaurants, de omzetsdaling niet hoeven aan te tonen. De omzetsdaling wordt met andere woorden vermoed, gelet op de verplichte sluiting van de verbruikszalen. Dat vermoeden is au fond niet van toepassing op ondernemingen die in de referentieperiode reeds een omzet van meer dan 50 procent uit takeaway-activiteiten haalden. Dus, stel dat je een vaste takeawaykraam hebt waar je al je activiteiten uit takeaway haalt, dan heb je eigenlijk je activiteiten gewoon kunnen verderzetten. Het zou een beetje onbillijk zijn om dat dan te doen als meer dan de helft uit takeaway kwam, dus zij moeten de omzetsdaling wel doen.

Enkel cateraars en foodtrucks die rechtstreeks gevat zijn door het verbod op het organiseren van feesten en evenementen kunnen zich wel als een gesloten sector beschouwen. Die zijn dus opgenomen in de lijst van verplicht gesloten sectoren. Ik hoop dat je het onderscheid goed begrijpt. Dus wie toeleverancier is van zalen die verplicht gesloten zijn, is ook gesloten, want die kan niets meer doen. Ondernemingen waar takeaway, dus ook rondrijdende foodtrucks, voor de coronacrisis al tot de normale activiteiten behoorden, kunnen dus enkel steun krijgen als een omzetsdaling van 60 procent ingevolge de exploitatiebeperkingen aangetoond kan worden.

Er is dus de rubriek 'gelagzaal' en de rubriek 'toeleverancier van gesloten zalen', maar voor diegenen die dus leefden van takeaway en verder konden blijven werken, is de verplichte sluiting niet van toepassing en we kunnen hen dus niet als gesloten beschouwen.

Collega Vande Reyde, ik heb uw probleem niet helemaal opgelost, maar ik hoop wat helderheid gebracht te hebben in de manier waarop we de redeneringen opgebouwd hebben.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Helderheid is in deze tijden zeker en vast enorm belangrijk.

Bedankt voor uw antwoord. Ik begrijp de redenering en ik benijd u en uw diensten en administratie zeker niet om tussen al die verschillende dingen een onderscheid te maken. Dat is absoluut niet gemakkelijk. Ik begrijp ook dat er niet direct een oplossing voorhanden is, waarvoor ook opnieuw alle begrip. Ik zeg niet dat dit zomaar op te lossen is. Ik voel spontaan wel een 'unfairness' aan. Je hebt ook andere zaken, andere horeca gehad die misschien een heel klein gedeelte van hun zaak hebben moeten sluiten, en dan wel volop gebruik hebben kunnen maken van de verschillende premies in het begin, waarbij ze ook nog die takeaway konden blijven doen. Die andere zaken zijn daar niet voor ... – ik zal het woord 'penaliseren' niet gebruiken. Die takeaway was daar dus niet doorslaggevend. In dit geval gingen die foodtrucks er eigenlijk van uit dat ze recht hadden op die hinderpremie, dat ze takeaway konden blijven doen – wat uiteraard ook het geval is – maar dat ze alleszins niet anders zouden worden behandeld. En nu blijkt dat wel zo te zijn. Ergens is dat een behandeling die niet echt fair aanvoelt.

Ik begrijp dat u er niet meteen een oplossing voor hebt, en ik heb daar alle begrip voor. Maar misschien kan daar nog verder over nagedacht worden om toch op een bepaalde manier tegemoet te komen. Ik vind het alvast goed dat, sinds de omschakeling naar het Vlaams beschermingsmechanisme, dat allemaal is opgelost. Dat is dus een goede zaak. Maar misschien kan voor die beginperiode, en zeker voor die foodtrucks die er toen echt wel op rekenden en van leefden, nog een oplossing in het vooruitzicht gesteld worden in de komende maanden, wanneer we hopelijk alles achter de rug hebben.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ja, ik begrijp het, collega Vande Reyde. Maar die foodtrucks bestaan ook niet als een aparte NACE-code (Nomenclature Générale des Activités Économiques dans les Communautés Européennes), dat is een onderdeel van de cateraars. Dat maakt het dus nog ingewikkelder om de grenzen te trekken. Ik zei het al: een kraam dat gebeurlijk op een openbare markt staat, had wel recht op de hinderpremie, omdat men zijn vestigingsplaats niet meer kon uitoefenen. Vandaar zijn er heel veel die wel geholpen zijn. Alleen die die enkel rondrijden, zijn niet geholpen. Ik wil gerust nog eens kijken naar de omvang van het probleem. Maar vanaf het moment dat we een klein beetje draaien aan het radertje, heb je weer een hele ... We moeten proberen zo fair mogelijk te zijn. Een festivalterrein is bijvoorbeeld niet hetzelfde als een openbare markt.

Het is dus heel moeilijk. We hebben met de fotografen, met de koetsiers al een paar moeilijke momenten gehad waarbij ik soms ook zelf moest beslissen hoe we het gingen doen. Ik begrijp uw zorg rond die foodtrucks, maar voorlopig hebben we daar dus geen andere oplossing voor dan deze, omdat je het niet zuiver gezet krijgt. Dan heb ik liever een duidelijke 'neen' dan een onzuivere 'ja' die aanleiding geeft tot nog meer problemen. Je voelt in zo'n situatie dat helderheid heel belangrijk is. Maar ik begrijp uw sentiment, collega Vande Reyde.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Hartelijk dank voor uw antwoorden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen en de Europese Investeringsbank – 3160 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het is belangrijk dat onze ondernemingen vlot toegang krijgen tot financiering. Daarbij wordt naast het commerciële aanbod ook in complementaire financieringsformules voorzien door onder andere de Vlaamse overheid via de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV). Tijdens de coronacrisis is duidelijk geworden hoe fundamenteel en belangrijk zo'n ondersteuning kan zijn. Kijk maar naar de coronaleningen: volgens de laatste cijfers die ik heb, zijn het er 513 stuks die goedgekeurd zijn, ter waarde van 184 miljoen euro. Maar ook naar de toekomst toe zullen dergelijke formules noodzakelijk zijn om onze welvaart te garanderen. Vooral voor bedrijven die willen groeien of internationaliseren, is in Vlaanderen, en zelfs in Europa, niet voldoende schaalgrootte aanwezig om altijd het nodige risicokapitaal te voorzien.

Het gebrek aan risicokapitaal voor bedrijven die doorgroeien, dwingt bedrijven in een vroeg stadium om naar de beurs te gaan of elders fondsen te werven, bijvoorbeeld in de Verenigde Staten. U werkt hierop al heel duidelijk sinds uw aantreden als minister van Economie. Ik las dat u op 16 april een gesprek hebt gehad met mensen van de Europese Investeringsbank (EIB), het Europees Investeringsfonds (EIF), ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en uw eigen administratie. In de communicatie werd onder meer gesteld dat de EIB klaarstaat om verder de economie te ondersteunen, niet alleen via PMV maar ook rechtstreeks met bedrijven.

Minister, op welke manier draagt het instrumentarium van de EIB vandaag al bij aan de Vlaamse ondersteuningsmechanismen voor ondernemingen? Welke voorwaarden of beschikbare budgetten kan PMV vandaag aanbieden die zonder het EIB-instrumentarium niet mogelijk zouden zijn geweest? Welke mogelijkheden werden besproken om in de toekomst financiering te voorzien voor onze Vlaamse ondernemers? Staan er al concrete projecten of financieringslijnen in de steigers?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De samenwerking van PMV en PMV/z-leningen met de EIB-groep – de Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds – leverde de voorbije jaren voor Vlaanderen al mooie resultaten op. Als ik verder PMV zeg, dan bedoel ik ook PMV/z, de dochtervennootschappen.

Ten eerste loopt tussen het EIF en PMV sinds 2015 een garantieovereenkomst onder de COSME-lening garantiefaciliteit (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises). Die samenwerking laat PMV toe om een totale portefeuille van 245 miljoen euro aan achtergestelde leningen aan startende en groei-kmo's te garanderen voor een totaal gegarandeerd bedrag van 26,6 miljoen euro.

Ten tweede loopt tussen het EIF en PMV sinds 2018 een garantieovereenkomst onder de InnovFin-lening (EU Finance for Innovators) garantiefaciliteit. Deze samenwerking laat PMV toe om een totale portefeuille van 145 miljoen euro aan achtergestelde leningen aan jonge, innovatieve kmo's te garanderen voor een totaal gegarandeerd bedrag van 72,5 miljoen euro.

Ten derde loopt tussen het EIF en PMV sinds 2017 een garantieovereenkomst onder de lening garantiefaciliteit voor de culturele en creatieve sector. Deze samenwerking

laat PMV toe om een totale portefeuille van 12,5 miljoen euro aan achtergestelde leningen aan kmo's actief in deze sector te garanderen voor een totaal gegarandeerd bedrag van 2,2 miljoen euro.

Wat betekenen die samenwerkingen nu concreet voor een Vlaamse ondernemer? Deze Europese garantiefaciliteiten laten PMV toe om haar leningen aan een zeer competitieve intrestvoet aan de Vlaamse ondernemingen aan te bieden. PMV kan haar producten daardoor aan een lagere interestvoet in de markt zetten dan zonder EIB-steun het geval zou zijn. Voor zowel de COSME- als de InnovFin-garantiefaciliteit heeft PMV tijdens de coronacrisis ook gebruikgemaakt van een bijkomende dekking van het EIF. Dankzij die bijkomende crisisgaranties kon een volume van 240 miljoen euro aan coronaleningen gegarandeerd worden. Concreet hebben die crisisgaranties de succesvolle coronaleningen van PMV/z-leningen dus mee mogelijk gemaakt. Daar wordt weinig over gezegd, maar het is wel belangrijk.

Naast deze garantieovereenkomsten werkt PMV ook op andere vlakken samen met de EIB-groep. Zo zijn het EIF en PMV ook co-investeerders in vijftien fondsen, actief in Vlaanderen. De gezamenlijke investering in deze fondsen bedraagt 156 miljoen euro voor PMV en 408 miljoen euro voor het EIF. Dat is dus een bijzonder belangrijke hefboom op de eigen middelen van PMV, die de Vlaamse economie uiteraard ten goede komt.

In 2019 heeft PMV zelf ook met de EIB een leningsovereenkomst afgesloten voor een bedrag van 60 miljoen euro om het Corporate Loan Platform te financieren. Dat voorziet flexibele marktconforme leningen van 5 tot 15 miljoen euro met een looptijd van vijf tot tien jaar aan groeiende kmo's.

De verschillende lenings- en garantieovereenkomsten komen misschien op het eerste gezicht complex over, maar daar hoeft de kmo of de start-up die voor financiering bij PMV aanklopt, zich natuurlijk niets van aan te trekken. Dit is puur back-office. PMV werkt klantgericht en biedt de meest gepaste financieringsoplossing voor de onderneming aan. Dankzij deze samenwerkingen kan ze dat op de voor de ondernemer meest gunstige manier doen.

PMV heeft op heel regelmatige basis contact met de EIB-groep. Enige tijd geleden was ik, samen met minister-president Jan Jambon, in Luxemburg voor een onderhoud met de voorzitter van de EIB. We hebben daar interessante gesprekken gevoerd. Enkele weken geleden heb ik een overleg gehad met de general manager van PMV, Michel Casselman, met de nieuwe – ondertussen niet meer zo splinternieuwe – vice president van de EIB, Kris Peeters, en met de deputy CEO van het EIF, Roger Havenith. Daar hebben we een stand van zaken opgemaakt van de vlakken waarop PMV en de EIB vandaag samenwerken en vooral op welke fronten we toekomst zouden kunnen schrijven.

Concreet is PMV sinds mei 2020 in gesprek met de EIB om ondersteuning vanuit het pan-Europees garantiefonds te overwegen voor de garantiefaciliteiten van Gigarant. Dat fonds werd in 2020 door de EIB-groep opgericht ter ondersteuning van EU-gebaseerde bedrijven en wordt gefinancierd door de meerderheid van de EU-landen, waaronder België. Dit is een belangrijk punt voor ons, gezien Gigarant mee zorgt voor de vlotte toegang van Vlaamse bedrijven tot de kredietverlening van de commerciële banken. De garantiecapaciteit van Gigarant werd in 2020 uitgebreid als antwoord op de COVID-19-crisis en bedraagt momenteel 3 miljard euro. Het is heel belangrijk dat dit vruchtbare resultaten oplevert. De gesprekken verlopen constructief en PMV verwacht in de komende maanden verdere stappen te kunnen nemen.

PMV voert ook gesprekken met de EIB-groep in het kader van een mogelijke ondersteuning voor het Welvaartsfonds. We bekijken heel specifiek of de diverse

waterstofinitiatieven in de Vlaamse havens mee ondersteund zouden kunnen worden door EIB-financiering.

Ten slotte diende de PMV/Z-Leningen ook een aanvraag in voor een garantie onder het Europees Globaliseringsfonds (EGF) voor een leningportfolio samengesteld uit bedrijfs- en coronaleningen van 85 miljoen euro. Ook hier zitten de gesprekken in de eindfase. We zouden daar in de toekomst resultaten van moeten zien.

Voorzitter, zowel in het verleden, vandaag als in de toekomst levert de samenwerking van PMV met de Europese Investeringsbank dus een meerwaarde op voor onze Vlaamse zelfstandigen en bedrijven. Ik wil die samenwerking zeker in stand houden. Ik heb begrepen dat de Europese Investeringsbank zichzelf wil omvormen tot een echte klimaatbank. Ook dat is zeer interessant om op te volgen. Mocht daar ooit eens tijd voor zijn, lijkt het me geen slecht idee om het in deze commissie te hebben over de financiële toekomst en de mogelijke opportuniteiten, misschien samen met PMV en met het eerder genoemde gezelschap: de vice president en de deputy CEO. Het gebeurt niet altijd dat we daar een Vlaamse vertegenwoordiger hebben.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Dank u wel, minister, dat zijn vrij indrukwekkende cijfers. Ik heb ze niet allemaal kunnen noteren, maar zal ze wel nalezen in het verslag. Het blijkt toch hoe belangrijk die Europese samenwerking is voor de financiering van onze Vlaamse bedrijven en kmo's. Dat daar verder op ingezet wordt, kan alleen maar positief genoemd worden. Ik heb het dan niet alleen over Gigarant maar ook over toekomstige financieringslijnen die opgezet worden. Als we terugkijken naar de vraag van collega Verheyden over waterstof en de investeringen die daarvoor nodig zijn, dan denk ik dat financieringslijnen, zoals opgezet door PMV, de Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds, daarbij bijzonder belangrijk zijn, zeker als men de ambitie heeft om te evolueren naar een klimaatbank.

Ik vind het een goed idee om die groep ook eens naar de commissie te halen. We nemen dat mee in de regeling der werkzaamheden, als de collega's het ermee eens zijn om zowel PMV als de Europese Investeringsbank hier uit te nodigen en om het gesprek aan te gaan over hoe we het Vlaams beleid nog beter kunnen laten inspelen op de mogelijkheden die er zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dat is zeer juist. We blijven de mogelijkheden tot samenwerking heel nauw opvolgen. Ik ben blij dat u uw appreciatie uit over de samenwerkingen tot op heden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.